

Fr. H. Kreuzwaldi nim.
Eesti NSV Kirjandus-
Raamatustojas

2019

15. aastakäik.

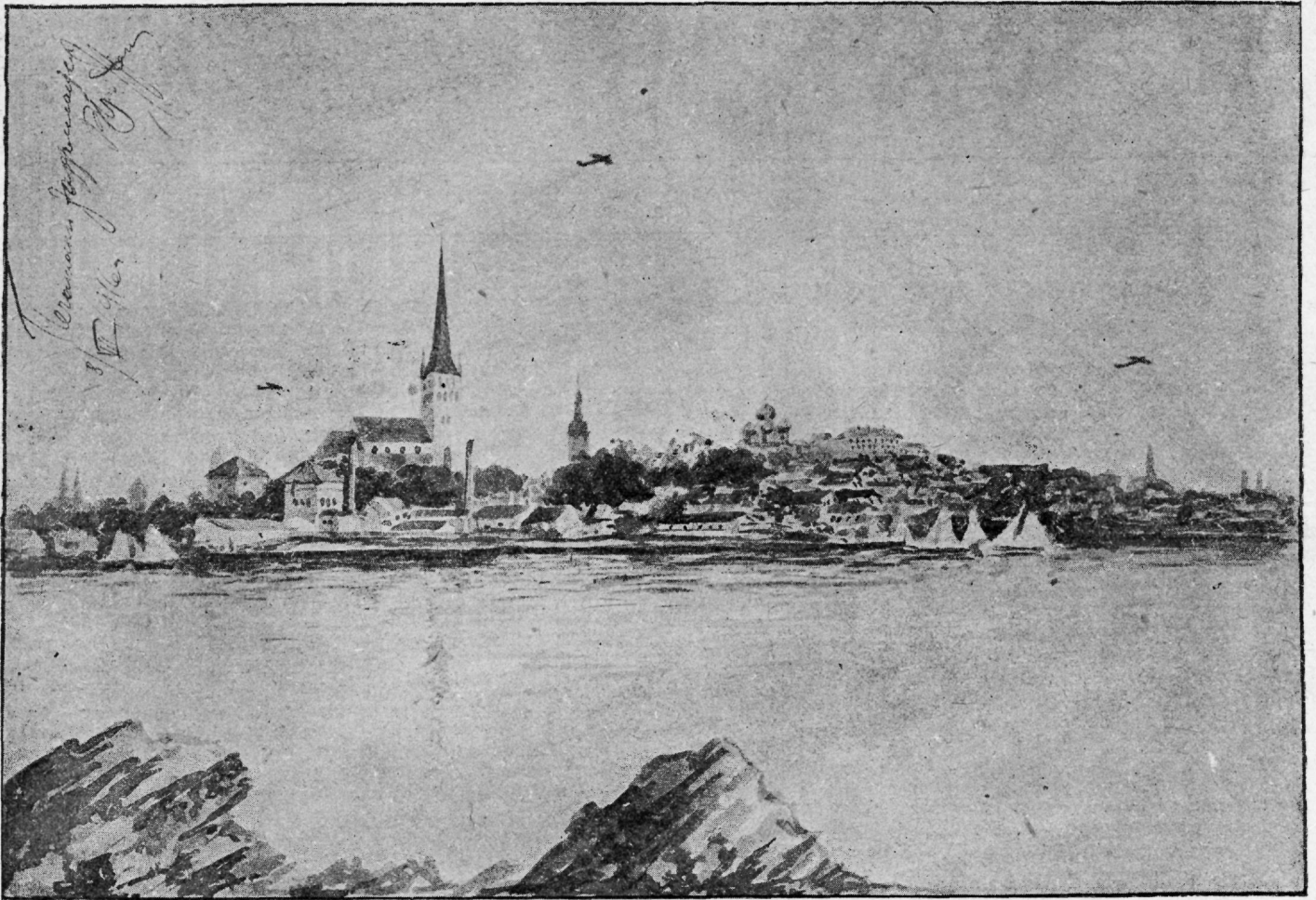
Uksti number 15 kop.

Meie Mats

Nr. 101.

Laupäeval, 23. (5. aug.) juulil 1916.

Nr. 101.

„Suwikesed“ Tallinna kohal.

5. juulil 1916, ligemale kaks aastat peale sõja algust, oli paljudel Tallinna elanikel juhus esimest korda Saksa lennumasinaid oma pea kohal õhus näha. Hommiku kell 6 ajal hakkasid iseäralikud müürid kostma, mis pisut teist laadi kõlaga olid, kui harilikud müürid suurtükkipaugud. Ühest wirgudes, pistisid inimesed pead ainalt välja ja nägid wabrikute poole teel olewaid töölisti uulitsatel seisawat ja ülespoole waatawat. Seal olid lennumasinad. Aga kas Saksa

wõi Wene omad, selle üle läksid arwamised estotsa suureste lahku. Ühtlasi kostis siin ja seal paugud, ka kuulipilduja tegi korrats häält. Waewalt olid lennumasinad linna kohalt kadunud; kui sõnum juba suust suhu käis, et „suwikesed“ see kord ikkagi Saksa omad olnud ja mõnda kohta ka pommist pildunud. Nagu pärast selgus, oli woenlase pommitamine siiski hoopis wähe lahju teinud.

Edastellimise juures palume wana adresi numri üles anda.
Meie Mats.

Petrogradis „ühiselu“ raamatukaupluses,
Офицерская № 5, on kõik „Seaduse“ kirjastusel ilmunud raamatud saadaawal.

Raudteel sõjavääljale saatmist oodates.

Proua Leeni lahutus.

Ewald G. Seeligeri lõbus roman.

1.

Ja tal olid nad tõeste. Kuipalju nimelt, teadis ainult kohtunõunik Schläns. Onu Tillo oli rahul ilusa teadvusega, et nad iga päev kahesaja marga võrra kasvasid. Kuue või seitsme aasta pärast võis kolmas miljon täis olla. Seft onu Tillo ei olnud pillaja. Friß Semmelhack, tema päriw wennapoeg, kes Hamburgis kriminaalpolitsei juures assistendina töötas, nimetas teda koguni ihuskoiks, seft et onu Tillo tale ainult wäikesti summasi oli annud. Nüüd aga, mil Friß onu miljonite peale lootes enesele Helene Schnevertingi naisets wõtnud, oli Tillo-onu suu jääfelt waitunud.

Juba wiis aastat elas Tillo-onu Harzi mägestikus, Dusterodes, Guteknechti sanatoriumis rahulikku elu, seft et ta suure hotelli kõrvarikast elu wihklas, ja seifis alaliselt arstlise illewaatuse all, kuigi tal seda oma wiiekümnekuue aastaga weel tarwis ei olnud, ning lootis, oma raudse terwise peale waadates, weel 90 aastat wanaks elada.

Kudas Tillo-onu oma patuse miljonimamma saanud, selle üle lätsid arwamised lahtu. Oli ta tema Hiinast kaasa toonud, kus ta wäike aurulaewaga 20 aastat Jangtse jõe mööda üles ja alla sõitnud, wõi New-Jorgist, kus ta kats aastat Wallstreeti tallanud? Kuus aastat tagasi oli ta äkitselt rikkana mehana Hamburgi ilmunud, seal Semmelhackide ja Schnevertingide perekondade järele pärinud ja nende juure läinud, ja kõik oleks hästi lõppenud, kui tädi Thekla, kes Schnevertingide seast oli ja 48-aastasena wanapiigana selles haritud perekonnas otse traditsiooniks oli saanud, enmast imelikult ei oleks üles pidanud.

Tema oli Tillo-onuga nimelt juba kahelikümne aasta eest kihlatud olnud, oli temale 20 aastat mõrsjalikult truiks jäänud ja tahtis nüüd, et Tillo-onu ta enesele kosiks. Tillo-onu aga ei mäletanud endisest kihlusest enam midagi, mille tagajärjel hea tädi, kes harilikult suwise wõina pehme oli, teda lähidalt oopiumisahlerdajaks ja „elawa kauba“ müüjaks oli nimetanud.

Noh, see oli Tillo-onu südametäis ajanud. Oopiumisahlerdamisega oli lugu weel kudas ta oli, aga „elawa kauba“ wedajaks ei wõinud ta enmast kui inimene, kapten ja miljonär nimetada lasta. See käis ta au wastu. Ta oli karjunud ja wandunud kui pootsmann, oli kõik Schnevertingi ja Semmelhacki perekonnaliikmed enesest ära tõuganud, ilusast Hamburgist lahtunud, loots Jakob Kweiseri seltsis, kelle seltsis ta kord 25 aastat tagasi merekoolis käinud, Sahneraleesse suwitama läinud ja wiimaks Guteknechti sanatoriumi Dusterodes elama jäänud.

Seal istus ta siis ühel ilusal märtsikuu hommitupoolikul sõhwal, auraw kohwimasin ja Jamaica rummipudel ees, ning jõi kohwi. Teise eine wõttis ta harilikult ilka oma toas. Ta lastutas teelt, sügas ümargust, walget habet, mis tal nagu lapsepõll ühest kõrwast teise ulatas, pigistas oma wäikesed seafilmad plukile ning walas klaasi uueste täis. Kui ta aga oli juba esimese söömu wõtnud, ajas ta äkki filmad jõlli; õhust tuli puudus, ja pillamisi wajus ta sõhwanurka. Nägu läts tal sinipunaseks. Nii lamas ta mõned sekundid, siis ohlas ta sügawaste, awas filmad ja ajas enda laua najal püsti.

„Kõnõh?“ urises ta enam tigidalt, kui üllatult. „See oli siis peapööritus. Tõeste, ei wõi enam aega wõlita.“

Waewaga otfis ta westitaskust märguwile wälja ja puhus. Wilehelt oli otje hale, kuid tüdrukute kutsus ta koridorist ometi tuppa.

Mathilde ilmus.

Tulija oli ilus; tal oli Elbingerodes peigmees ja selle pärast oli ta ka õige tagasihoidlik. Tillo-onu näpistas teda wahetwahel põseft, kuid see oli ta ainus wabadus, mis ta enesele miljonärina ja sanatoriumi pblise elanikuna tohtis lubada. Muudu wihklas ta naist ülekülluse ja Thekla-tädi ning Helene Semmelhacki isäraldi.

„Mina kohtunõunik Schlänsi juure!“ käskis ta Mathilde. „Ta tulgu siia. Mina tahan testamenti teha.“

Mathilde ei saanud kohe aru. Tillo haaras rummipudeli ja kõigutas seda, — kohe lippas Mathilde uuest wälja.

Tillo-onu nägu läts aegamööda jälle walgemaks, ainult ninaotsas ja põskedes peatas weel sinine wine. Pillamisi tõusis ta üles ja juhtis oma lühikse, paksu kogu taunis wankumal kurril atnapingini. Siis toetas ta lihe rullka atnalauale ja liiklas teifega atnapooled lahti. Sealõhna-line wärske märtsikuu õht hoowas tuppa.

Tema jalgade ees seifis wäike Dusterode linnale mäenõlwatut. Mäejeina ja aedade kohal rippus juba õrn roheline wine.

Äkitselt kajas üle õreda pargi puhkewate puude sanatoriumi majast hele kellaheli. Elumajade uuest woolahid wõõrad Maria suwemaja poole, kus söögisaal oli. Tillo-onu pistis pea ettewaatlikult aknast wälja, kui akna alt jala-astumise kuulis. All seifid kats terwist otshjat: kohtunik Kraufche ja polgukõlem Woas.

„Tere hommikut, herra kapten!“ oigas polgukõlem üles. „Kudas käsi käib? Mina magasin täna hästi, üsna hästi.“

„Mina mitte!“ wastas Tillo-onu pahaselt. Tema oli miljoniteft hoolimata lahke mees, aga tal oli täna raste peapööritus olnud, ja see oli ta tuju ära rikkunud.

Seal polguilemal jäi Lillo-onu wiisatusetust kuuldes suu imestuse pärast lahti. Pealegi kannatas ta hingamise rästust.

„Sahaha, teie!“ mõltas kohtunik, wäike, lõhn mehite, sellele attide tolm malka peale langenud. „Teie ju ei olegi haige. Kui hea see on. Seda wõite endale lubada. Ja siis veel miljonid! Head päewa — head päewa!“

Lillo-onu pani rummipudelile korgi peale ja asendas ta nurla. Ja mõtles siis oma ainja wenna Martini peale, kes nelsa aasta eest äkki pea-ajurabanduse oli saanud ja selle kätte surmud. Ja tohe selle järele oli Thella-tädi noored paari kupeldanud. Kuid nende arwe ei pidanud „klappima“.

Lillo-onu istus sohwas, waatas weel kord armatsewalt rummipudeli poole ja uinus.

Alles uufe awamisel ärkas ta.

Kohtundunit seisis oma Riehschewurruga kui ähwardaw küsimisemärk toas ning teretas lühidalt, karebalt.

„Bõi siis testamenti teha?“ küsis ta. „Siis aga ruttu!“

„Noh, nii ruttu, kui teie soovite, ei lähe see küll mitte!“ arwas Lillo-onu pikkamisi. „Selle juures on mitmesugused haagid.“

„Mis?“ küsis kohtundunit. „Teie tahate testamenti teha. Otskoheseid järeלטulijaid teil ei ole. Nimetage ainult, kes teie miljonid pärib. Kolme reaga on asi joones. Sest minul pole, nagu juba ütlesin, palju aega.“

„Aga lubage!“ puhkes Lillo-onu. „Mina maksan teile ju!“

„Teie ei jõua mulle üleüldse maksta!“ wastas kohtundunit. „Kas usute, et teie sellepärast, et teil paar penni hoiutassas on, minu aega enam wõite tarwitada, kui teised, kel vähem on?“

Ta oli waheajal paberilehe lauale pannud ja kirjutas sinna peale: „Minu wiitmane tahtmine.“

„Herra kohtundunit, olge rahulik!“ ütles Lillo-onu. „Mina olen asja üle wiis aastat järele mõtelnud. Ja selle juures on veel tingimine.“

„Tingimine?“ naeris kohtundunit ja pani sule käest. „Kui teie juba kuus jalga maa all olete, on teile üksteid, mis teie miljonitest saab. Kaasa wõtta teie seda ometi ei saa.“

„Minule ei ole see aga sugugi üksteid!“ müristas Lillo-onu. „Kas pean teile nüüd seletama wõi ei?“

Kohtundunit andis alla ja Lillo-onu pani westi käima.

„Minul on onupoeg, mu ainja wenna Martini ainus poeg. Selle Frixi Semmelhachi ema on sündinud Schneverking. Küll mina teelasin teda wõlmast, kuidas ial mõistisin. Schneverkingid on ainult wilets inimesteid. Frixi ema Mathilde oli neist weel kõige parem. Surnud on paraku temagi, suri juustu lõigates, saadud haawa werekihwtituse kätte. Nüüd elab nendest weel ainult wanapitig Thella — see ajaski Frixi Helenega paari, kes ta detektor on. Ja minu tahtmise wastu! Millega ma leppida ei wõi. Jumalale tänu, et neil weel lapsi ei ole!“

Siis jäi Lillo-onu jutuwesti kuitwaks ja kohtunik ei mõtelnudki tale appi tulla.

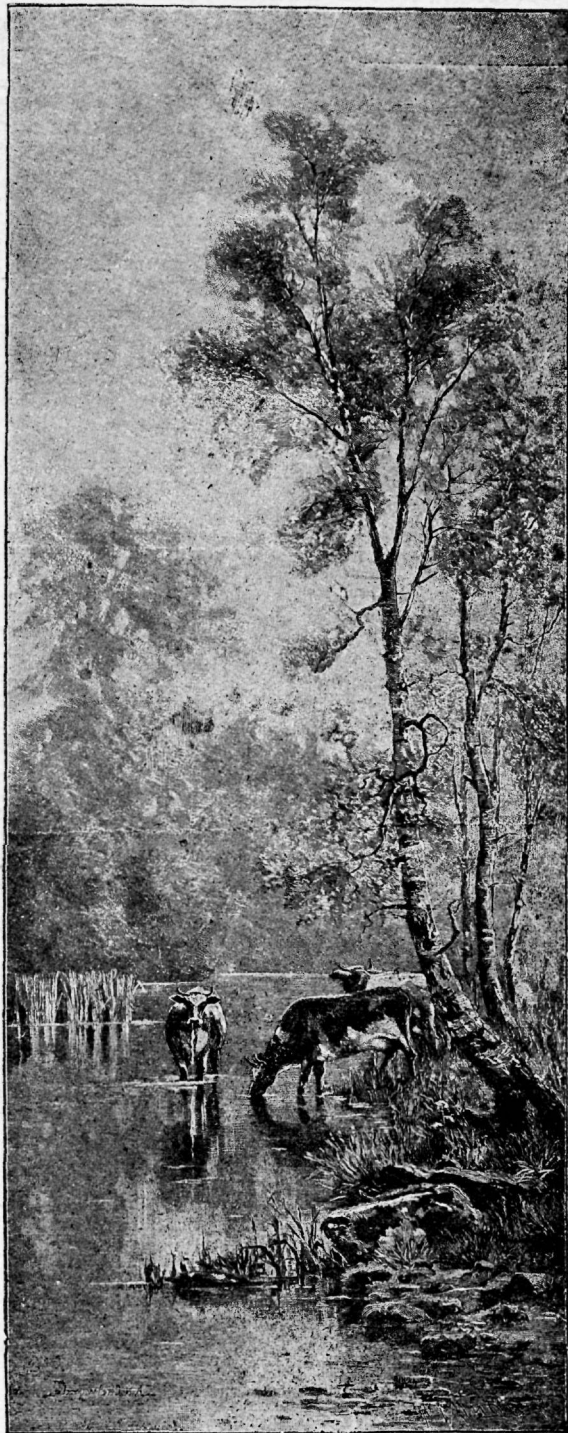
„Ja siis,“ lõneles Lillo-onu edasi, „sellepärast, et ta Helene otse teatrikoolist on wõtnud ja et nende abielu õnnetu, ma ütlen: hirmus õnnetu on, sellepärast olen nõuks wõtnud — ainult siis oma miljonid Frixigule pärandada, kui ta enda naisest laheb lahutada.“

Kohtundunit Schllins pistis paberi jälle mappi.

„Niisugune testament ei ole maksu!“ wastas ta lühidalt. „See läib heade kommete wastu. Serati seletus on ju olemas.“

Lillo-onu oli keeletu. Ta oli oma plaani ju nii ilusa teinud.

„Nüüd aga ütlen mina teile midagi,“ lõneles kohtundunit edasi ning pani palitundõbbid kinni. „Kas nad endid lahutada lahemad wõi ei, sellega pole teil asja, ja minu lohus on teile seda ütelda. Teie kas jätate wennapoja päranduseta, wõi pärandate tale oma miljonid, aga ilma tingimisteta. Siis jätate mõistlikuks meheks. Sälendagemiseni, kuni teil wõnit turgem nõu tuleb!“

Suwel.

„Aga lubage,“ wihastas Lillo-onu.

Kuid kohtunik oli juba wäljas.

Kui ta tormisammul aiawärawa poole kõmpis, sai ta Gutelnehti sanatoriumi omanikuga, Dr. Nörenbergiga, kokku.

„Tere!“ hüüdis kohtundunit ilma peatamata. „Olin praegu herra Semmelhachi juures. Minge tema juure, teie olete seal tarwilitum kui mina.“

"Tõeste?" küsis arst tõsiselt ja peatas tõttajat. "Tema täna kõnetunnil ei käinud."

"Pole midagi!" naeris kohtunõunik, ennast lahti kistades, ning äigas käega tähendavalt üle otseksise. "Ainult siin väite segadus, nagu see selle juures, kes wiis aastat ilma hädata siin sanatoriumis istub, enesestki mõistetaw on."

Doktor Nörenberg naeris, koputas pead raputades Tillo-onule uffe pihta ja leidis haige üsna tufasest tujus sohwalt istumast. Ilma palumata wõttis doktor istet, silmitses oma ilusaid sõrmeküüna ja silistas oma ilusat kaheharulist habet.

"Minu jaoks ei ole teil ometi mitte aega!" urises Tillo-onu tufaselt. "Et minu juure istute, on ainult walesajade ettekujutus; parem saate mulle oma abiline, temaga jaab ometi kõneleda ja groffiigi juua."

"Peaksite enam liikuma!" hüüdis doktor Nörenberg üles tõustes ja Tillole kätt andes. "Ja groffi walige enam põhjamaist. Näituseks wõiksite weega arstimist walida . . ."

"Mõrjutas!" ütles Tillo-onu wihaselt. Aga doktor Nörenberg naeratas lahkest ja lahkus. Temal oli 60 haiget ja neile oli teda enam tarwis kui Tillole.

Abiarst Rõndel seisis elumaja laial werandal kess nooremaid ja wanemaid daamest. Ainsast pilgust oli arstide wahel küll. Neil oli täna kõnetoas Tillo-onu üle lihtike läbirääkimine.

"Ta joob wiimast ajal jälle enam!" tähendas Dr. Nörenberg peaaegu murelikult.

"Ladub!" kinnitas doktor Rõndel ja sirutas oma paku kaela. "Talw on mööda, kuid jumast pole weel juttugi! Tema elab meist mõlematest kauem!"

"Soowitasin tale weega arstimist!"

"Tore nali!" naeris abiarst. "Ta on Jamaika rummi juures üles kaswanud ja peab sellega ka woodisse minema. Jätke see minu mureks!"

"Midagi muud näib ka weel olewat!" tähendas Dr. Nörenberg ja pööras kirjutuslana poole. "Kuid seda ei saanud ma kätte. Praegu käis Schlüns seal."

"Tean!" wastas Dr. Rõndel. "Testamentimured! Tulwad tale alati kewadel, kui mahlad tõusewad. Lähen kohe maad kuulama."

Warsti sellejärele astus abiarst Tillo-onu tuppa.

"Noh, armas herra Semmelhack," hüüdis ta lõbusaste, "kus siis rummipudel peitub?"

Tillo-onu nägu muutus kohe lõbusaks; ta seadis teemafina otse ja doktor Rõndel täitis klaasid.

"Müüd ütlege, mis teil südame peal seisab!" hüüdis ta ja patšutas Tillo-onu pehme õla peale. "Ruttu kõik wälja, muudu grog ei maitse. Urge kõhelge, teada saan ma ikkagi, kus kohalt teid king pigistab. Ja waitida ostan ma nagu Karl Suure haud. Seda te teate."

"Jah," wastas Tillo-onu lihtike wiitwuse järgi, "ma sain täna hommikul peapöörituse. Sing jäi äkki kinni."

"Sis!" tegi arst ja tõmbas groffi lõhna ninasse. "Peapööritus? Pole wiga!"

"Seda arwan mina ka!" hakkas Tillo-onu kergemine hingama. "Ja siis wihastasin ma kohtunõuniku üle. See ei taha testamenti nii teha, kudäs mina tahan."

"Dhoo?" hüüdis Dr. Rõndel. "Niisugune õgusekõwerdaja! Kudäs ta sellepeale tuleb?"

Ja Tillo-onu puistas kõik oma südame wälja.

"Mis sellejuures teha on?" küsis närwiarst ja silistas oma peeglistledat paljaspead. "Teie tahate oma wennapojale ainult siis raha pärandada, kui ta enda naisest laheb lahutada. Ja et see naine kergemeelne isik on — teatrikool üksi juba tõendab teda — siis pole wennapojal selle wastu wististe mitte midagi ütelda. Testamenti läbi seda korraldada ei saa, see tuleb siis enne ritta ajada. See wennapoege peaks ju eht wõrukael olema, kui ta ennast lahutada ei lahe. Lahutuse põhjust leidub ju leegion. Ja wiimats on teil ju ka raha, et lahutatud naine ei tarwitse paljalt lahkuda."

"Mõni tuhat ees wõi taga, sellest ma ei küsi," nikutas Tillo-onu heatahtlikult.

"No waadake!" hüübis abiarst lõbusaste. "Kahaga on jeda asja kõige parem ajada. Ruttuge oma wennapoege korraks siia!"

"Tore mõte!" hüübis Tillo-onu ja lahtutas mõne korra käega endale wastu sääri. "Olen uudishimulik, mis poisist on saanud. Ja seltsilist on mulle ka hädaste waja."

"Noh, lubage," pahandas doktor.

"Terwiseks!" hüüdis Tillo-onu klaasi tõstes.

Kui kell lõunale kutsus, said arstid suitsetamisetoas kofku.

"Uusun, et meie ligemal ajal uus wõdras tuleb!" ütles Dr. Rõndel — "Tillo-onu wennapoege!"

"Saigena?" küsis Nörenberg.

"Et. Urstirohuna Tillo-onu miljonitewalu wastu!" wastas Rõndel.

II.

Beel enne lõunat istus Tillo-onu laua ette ja kirjutas Fritz Semmelhackile Hamburki kaardi.

"Armas Fritz! Minu terwis ei ole sugugi korras. Tule kohe siia, mul on sinuga midagi rääkida. Puudub sul raha, siis telegraferi oma wana onu

Tillo'le.

Mathilde pistis kaardi pärast lõunat postkasti.

Poolundi enne seda kaarti jõudis Thella-tädi Helene juurde. Ta käis nädalas harilikult kats korda detüürt waatamas; Fritzust ta nii ei hoolinud.

Seeford tuli tädi, kellest nähagi ei wõinud, et tal juba 48 aastat turjal olid, juba enne lõunat ja lubas lõunale jääda. Helene walmistas usinaste toitu, kuna Thella-tädi kõõgitoolik nõjatas.

"Ei mina oleks ustunud, et sinust nii tubli majaproua jaab!" ütles tädi imestades.

"Kudäs nii?" wastas Helene. "Mõtleb ja teatrikooli peale! See oli wigur."

"Wõi teed ja müüdkki wigurit?" naeratas tädi ja ahwardas sõrmega. "Sinust ei saa ma aru. Ja sinu reformkõllediga pole ma sugugi nõus. See ei kõlba sulle. Juustheidit kannad ja päewast päewa ikka siledamine. Puudub ainult tanu ja — haigepõetaja on walmis."

"Fritz ei tee sellest asjagi!" wastas Helene.

"Tema on ju Semmelhack!" arwas tädi, muutus aga kohe jälle lahkemaks, kui Helene pilku nägi. "Noh, haiget teha ei tahtnud ma sulle mitte, Fritz on ju oma laadi üsna kena pois. Ja ma ei laimudki omal ajal su plaani. Aga wiimaks wõtsid sa ta ometi ainult Tillo-onu miljonite pärast."

"Tädi!" hüüdis Helene kohludes ja ajas filmad pärani.

"Noh, armas Leenikene," rahustas tädi, "meie ei tarwitse ju lehte suu ees hoida. Sina oma kenadusega ja haridusega oleksid ju wõinud palju parema mehe saada. Aga et sa Fritzule läksid, siis pidid sul ka omad põhjused olema."

"Muidugi!" kinnitas Helene ja lükkas juulsetuti otsekselt ära. "Põhjus oli mul tõeste: ma armastan Fritzit."

"See on ettekujutus!" seletas tädi jultunult. "Kas oleksid teda siis ka armastanud, kui tal lootust poleks olnud onu miljonist pärida?"

"Dnu Tillo jätab ta pärandusest ilma!" ütles Helene ja naeratas kergeste.

"Siis tunnen mina teda paremine," wastas tädi. "Tema on küll eht koi, aga niisuguse lolluse jätab ta ometi tegemata."

"Miks?" küsis Helene illatult ja tormas pliida juure praecoosti päästma. "Tema wõib ju oma rahaga teha, mis tahab. Igatahes ei hooli Fritz ta rahast. Tema on wirt ja jõud muidugi edasi. Nii osaw, kui ta kriminalasjus on!"

"Seda ütleb ta ise!" lausus tädi. "Usub sa aga, et ta onu miljonite peale ei mõtle, siis effid. Ei tunne teda."

"Aga tädi!"

"Küll näed! Ja mis sinu abieluse puutub, siis kõneleme sellest weel. Oleksid wõinud teatri juure jääda. Päril patt sinu annete peale waadates. Niipea kui Fritz miljonid tätte jaab, ilmub temas ka õige Semmelhack." (Särgneb.)

Sõjapõgenejad . . .

Rus on teie kodu, nii kui merelaene
tundmata teedel liigud, rahwas waene,
wõib olla, et mäsjaja maru
lõõb tundmata teedel find puru!

Pisar silmil, rändab ema wõõral pinnal,
nutwat last waigistada püüab raskel rinnal;
Ümberringi kuulda nutmine ja kisa,
lahutatud waljul wäel on naifest mees ja lastest isa.

Mis on teie kodu; waremed — ja tuli
on ta häwitanud — ees on saatus wali
ootmas, ja troosti wiletsuses, waewas
lubab ainult teile kõrgel sinaw taewas.

Karl Kaasik.
Sõjawäljal.

Walitseja.

P. L. Schelli järele Inglise keelest Richard
Charles.

Ma nägin rändajat; ta kaugelt maadelt tuli
ja ütles mulle: — seal, kesk liiwawäljasi,
kus igawik kesk kõrbeliwu walwel, oli
üks pudew kujurank, wist aastasadasi.

Poolkustunud joontest paistis kustumata tuli,
soow, iha, et kõik ilmad teda kuulaksid;
kõik ihad oli sinna raiund käsi wali,
mis ilmas aastasajad läbi elasid.

Ja kiwirank, ta lausuksi need sõnad wõimsad:
„Ma olen keiser, kuningate kuningas!
Kõik aega, maade, mere walitsejad wõimsad,

Te waadake, mis minu wägew tegewus!“
Ei ümber midagi . . . on ainult kõrbe surnud
ja selle üle uinub — taewa igawus . . .

Italia troonipärija boiskouti riides.

Pärismaa.

Otto Höcker.

(Järg 3.)

„Teie isa saab enesega juba rääkida lastma. Sest ta on
ju ometi arusaaja inimene ja teab, et ülewõimuga wõidelda
ei jõua.“

Sarland ei uskunud isegi seda, mis ütles, ja neiu ohka-
mine tõendas, et nende arwamine üks oli. Osawaste waheta-
tas ta sellepärast jutuainet ja hakkas suurest palawusest ning
äitfeilmast rääkima, mille tunnistaja ta siin juba mitu korda
olnud.

„Meie, New Yorgi elanikud, usume, et palawuse ja äitfe-
ilma ainult enestele oleme rentinud; kes aga siia lääne
tuleb, selle waade muutub kobe,“ tähendas ta, neiu nõusid

kuiwatada aidates, kuigi see selle wastu waidles. „See ei
lähe, ei kõlba, arwate teie? — Well, mina teen seda hea-
meelega, kõige parema meelega teeksin teie eest seda alati,
mis Emily,“ sõnatas ta äkki ja punastas siis ise weel
enam kui neiu. „Tõepoolest,“ katkus ta kõituwalt paran-
dada, „see on heaks wahelduseks igawas ükskõitfuses. Suu-
res laawakõrbes ei saa ju mõistlikku inimest näha. — So,
nii siis oleksimegi juba walmis,“ hüüdis ta rõmsaste ja
ladus taldekuid juba riulitele ja kappidesse. „Mis me
uüüd peale hakkame? Kohwi keetma? Sest seda oskan ma
ka ülihästi!“

„Wäga kahju, aga kohwi keetmisel on wett tarwis.“
Neiu naeris. „Teie ei wõi arwatagi kui kokkühoidlikud me
peame olema! Mul on häbi mustade akende üle. Aga mis
pean ma tegema? Kõleda palawusega kuiwawad weewaadid
lahki. — Kas olete wäsinud ja tahate puhata?“ küüts neiu
äitfijelt.

"Kas ootate minult sedasama küsimust?" küsis Harland naerdes vastu. "Mina olen väsimata."

"Siis tulete mind wahelt lühikese ratsajõidul saatma? Seft selles seisabki minu igapäewane lõbu. Pärast nõudepelemist on mul kaks tundi aega. — Waewalt tuleb isa herradega waremene tagasi. Ma arwan, nad käiwad ühtlasi ka illewal mägedes weesooni waatamas."

"Dige!" kinnitas Gordon. "Wahelt saab teie isa sellest lasu." Ja kui neiu ärdalt ainult pead raputas, jatkas Gordon südilt: "Ärge pange pahats, aga mina ei saa teie isa kangekaelsusest aru. Oletame, et see maalapikene teemale pika aja jooksul on armsaks saanud. Aga temale palutakse ju tasuks suur summa, mille eest ta omale weel suurema ja ilusama koha võib osta. Tema peaks ju ka oma laste tulewitu peale mõtlema — ärge pange pahats, preili Emily, aga mina ei saa tundeist lahti, nagu pigistaks teid teie isa laste wälja."

"Ei — oh ei!" waidles neiu üsna kohkunult. "Meie armastame oma isa ja ei võiks enestele ilma temata elu ettegi kujutada. Juba ema lahkumine oli meie rängaks hoobits. Nüüd oleme meie temale kahetõrdselt tarwilikutud."

Nad oliwad waheljal majast lahkunud.

Wana Joe pani Emily soowi peale kahele hobusele sadulad selga, ja kui Joe saatmine oli tänuga tagasi liitunud, muheles wanamees nende taga paljuütlemalt, kuna noored inimesed orust ülespoole hakkaswad traawima.

"Võib olla, meie, Duganid, hoiame sellepärast nii wäga ilksteise poole, et meil harwa teist seltsi on olnud, nii et ilksteisega pidime leppima," algas neiu teel uueste. "Sellest tekkis enam kui hõimlus. Meie ei osta ajajooksul ilma ilksteiseta enam elada. Isearanis isa, kes ütleidse ainult südamme poole peal käib."

Harland silmitses neiu kaheldes.

"Jah, seda ta teeb," kinnitas neiu. "Tema karedus on ainult wäline. Tõsi, ta saab kergeste wihaseks, aga mina arwan, nii on iga heasüdamlise inimesega lugu. Ema surm tabas teda kui wälk wana tamme. Tema surm jättis ta südamesse suure haawa, mis ilal kinni ei kaswa. Selle juure tulwad weel mured."

Neiu häälel oli ikka enam wärijema hakanud ja nüüd jäi ta filmapilguks wait.

"Ei, meie ei ohwerda isale midagi," kõneles ta siis tasekesti ja kohmetult jälle edasi, "meie oleme õnnelikud, et tema juures olla ja teda õnnestada tohime. Tema saatus on ju raske ja meie wõime tema heats ainult wähe teha. Seft kõil näib meie hukatuses kokku astunud olewat — aga ei, seda ei pea teie nii traagiliselt mõistma, seda ütlefin ainult kogemata," hüüdis ta ja sirutas käe nagu andeks paluwalt Gordoni poole wälja. — "Nüüd tahan teile oma armsamat kohta näidata. Paljud ei tunne seda ja meie peame ka hulga maad ronima. Aga ronimisega olete teie ju kahlemata New Yorgi pilweldõhtujates harjunud," lõpetas ta naljatades. Heameelega tarwitas Gordongi sedasama tooni.

"Kõige suurema kergusega ja muinasjutulikult ruttu ronin ma kõige kõrgemate majade harjale — muidugi sõidutoolis. Kuid ma kardan, et seda siin teie armsamas paigas pole."

"Seda tasuwam on wäljawaade, mis seal awaneb, pealegi et täna õhtu selge on."

Waheldes ratsutasiwad nad weel tüüti maad edasi. Siis pidas Emily kinni.

"Kõige parem on, kui siin sadulast maha hüppame," tähendas ta ja näitas käega kitsa teeraja peale, mis wingawänga üles kõrgusele wiis.

Gordon oli ta eesküju järele teinud ja waatas nüüd naljata meeleheitmisega pöörilawas kõrguses sinawa mäeharja poole.

"Sinna üles peame meie ronima?" küsis ta, käsa ringutades. "Kui taewas ometi halastaks ja meie õhulaewa saadaks, kui siin list juba nii kui nii puudub."

"Saab ka ilma sellela toime, kui inimesel sellest head tahmist ja piisut wastupidawust on," wastas neiu samuti naljatades.

"Selle peats teie isa enesele dieti mälestuseraamatusse kirjutama," ei suutnud Harland ütlemata jätta, kuid lihas

ruttu, kui neiu näol pilwesi nägi, juure, "seda ütlefin nii sama. Aga kõit ütelda, miss Emily, mina ei jata weel mitte lootust, et kõit lõpuks ometi kõigeparemine lõpeb."

"Ei, ei, meil mitte!"

"See kõlas karedalt ja neiu nägu läts weel tõssemaks. Kuid see kestis ainult filmapilgu, siis sai loomulik rõõmsus jälle wõidu.

"Jätame nüüd kõit igapäewased mured sinna maha — mina lubasin teid oma armsamale kohale wiia. Nii siis: edasi!"

Juba oli ta hobuse ratsutid walgust purustatud puutkive külge sidunud ja Gordon Harland tegi sedasama.

Naerdes ja naljatades roniswad nad nüüd kalgukitse teed mööda üles, neiu järeltulejast ikka sammude kuuks ees.

Kergejalgselt ja sellejuures nii julgeste, nagu kätte ta tasafests poonitub toapõrandal, hüppas Emily õhelt kalgunurgalt teise. Harlandile oli aga ronimine kõigest turnimisepawusest hoolimata kaunis raske. Mõni'ord pidi ta mõnest kalgunurgast kramplikult kinni hoidma, kui alla libiseb ta tahtnud. Sellejuures woolas tal higi ojana ning pimestas isegi ta filmi.

Aga kõit need wäikesed pahed ja wastikused ei suutnud ta rinnas armast tunnet lammata, mida armsa neiu ligidus seal oli äratanud. Ta ei wõinud neiu kenaid liigutusi silmitsesast. Nagu antilope sai ta kõige suurematest raskustest üle, kus tema filmad pidi kinni pigistama, et mitte minestades alla langeb, kuhu mitu kord suurend kalgutiidid pauludes lendaswad.

Kuna Gordon weel wiimase teeweerandiga wõitles ja ikka tihemine pidi hinge tõmbama ning puhkama, kuulis ta mäetipult juba neiu rõõmsat, hõistawat hüüet.

"Olemegi juba illewal! Do, on aga waade tore, weel ilusam ja selgem kui lootsin," kinnitas neiu. "Tulge aga ruttu, mister Harland! Rahju on igast minutist, mis sin kaduma läheb!"

Kui Gordon warsti peale selle kitsale mäeharjale jõudis, kus neil kahele napilt ruumi oli, pidi ta kõigepealt higi otsepealt kinnitama ja sügawaste hinge tõmbama, enne kui oma jalgade ees seiswat ilu wõis imestama hakata.

Siis muidugi tuli temagi suust imestusehüüe.

Terwe maailm näis temale awanawat. Kuhu ta pilgu ilal pööras, igalpool seisis ääreta lõpmatus.

Igalpool päiksepaiste. Ei kõige wähemasti pilwkest taewas. Püha, puhas waitus, mis taewaliluna tundus. Siit õhurikkast kõrgusest waadates elas siin üksluises orudõrbes midagi luulelist. Oru tuuled õhtu lehwis ille hallrohelalt särawa lagendiku ja muutis ta tsergelt woogawat mereks, mille laiad wood lõpmatusesse kaduswad.

Emily oli kaaslaste jaoks pikksilma kaasa wõtnud. Tema ise niijugust kunstlikult abi ei tarwitand. Kui neiu oma sõnu seletades kord siia, kord sinna tähendas, nägi ta palja filmaga asju, mida ta kaaslane isegi klaasi abil raskesti kätte leidis. "Kas näete seal kangel wäikest suikupilwkest, mis kilinallirgelt üles taewa poole tõuseb? Well, seal elab minu wenna hea sõber — alles mõni nädal tagasi wõttis ta naise. Mina kawatsefin juba kord sinna noorikut waatama minna, aga ei saa ega saa selleks aega," naeris ta.

"Teie peaksite enesele tõeate puhkuseks enam aega wõtma. Aga mis teha, teie olete liig siidi perenaine, miss Emily," ütles Gordon teda imestades waadates. "Mina pidin igapäew teie ja teie usinuse peale mõtlema — tõepoolest, seda olen ma teinud. Tuline kagu, et teie oma nooreea siin üstinduses ära wiidate ja sellega kõigist elulõbudest ilma jääte!"

Üsna imestades waatas neiu Gordonile otsa.

"Ja seda ütlete teie mulle siin?" naeris ta, kergeste pead raputades. "Kas ja kus võib elu ilusam olla kui siin selles waites, rahulikis orus? Kas võib walt maailm wäljas puhkamat lõbu anda, kui näituseks siin see wäljawaade? Siin tunnen ma enda taewa ligiduses wiidawat ja temaga sugulane olewat — ma ei taha ütelda, et seega enast paremaks arwan, aga minu arwates oleme meie siin nagu wäljalatitud. — Waadake sinna," ta tähendas hoopis teisele poole, kust mustad hüglatapid filma paistswad. "See seal on igapäewasus, [nagu seda teie maailm meie peale

Kurdlaste vägivalda teod Armenias.

funnib — ja selle olete meie meie rahulikusse iseäraldusesse toonud!”

Harland ei vastanud kohe. Ta wahtis pikafilmlaga sinna, kuhu näidatud. Silgawal mäekallaste kerkel seiswad seal kuni alla orgu ulatawad wäikesed miinitöölised elumajad. Terawal waatamisel suutis ta isegi oma majakest näha. Atnaruutudes järas päike ja sära tuletas Gordonile — ei tea isegi: miks — meelde majakatuld kesh woogawat merd, tõsiselt loitades ja ettewaatusle manitsedes.

„Terwe org näeb peaaegu kuiwanud jõe sängina wälja,“ tähendas ta. „Pisut luulewõimuga wõime sinna ka wee fisse luuletada.“

„Selleks pole iseäralist luulewõimu tarwiski, sest mina olen siin orus woogawaid weekogusi näinud,“ wastas Emily. „Dnneks tarwitab jögi seda oma eesõigust ainult harwa.“

Nad oliwad taljunulale üksteisefõrwa istet wõtnud, ja kuna Gordon umbrust filmitsemast ei wästinud, hakkas ta jutustama; jutustas oma elust suurlinnas, omast lapsepõl-

west ja wiimaks sellest mõjust, mida sinne mäginne maailm tema peale awaldanud ja weelgi awaldas.

Ra Emily jutustas lihtsal wiisil omast elust. Ja kesh-päew kadus märkamata. Nad tundsiwad endid nagu wana-de tuttawatena ja jutustasiwad ning jutustasiwad, kuni Emily lihidalt kiljatades püsti largas ja alla orgu tähendas.

„Seal tuleb isa komisjoniherradega juba tagasi. Meie peame ruttama, kui neile teel weel tahame järele jõuda.“

Dhates tõusis Gordon üles.

„Noh, miss Emily, sellest saab tore allamineel. Kui ma teist wahest üle pea ja kaela peaksin mööda minema, siis soowige mulle lahkestest hästi teed,“ naljatas ta mitte ühna otsekoheselt.

Neiu naeris ainult ja Gordoni kartus oligi ilmaaegu, sest allamineel oli ülestulekust hästi kergem.

* * *

„Tehte mis tahate, herrad,“ seletas asunit lahkmise puhul, „aga kui teie ka kõik maailma raha minule tahaksite

Peeter Wärwa,
Sellenurmeft.
Segewas sõjawäes.

Karl Wärwa,
Sellenurmeft.
Segewas sõjawäes.

Paul Kagowere,
Paide kr. 2 korda baam.
Lüeste sõjawäljal.

Martin Kagowere,
Paide kr.
Sõjalaewastikus.

Otto Kagowere,
Paide kr.
Saaw. Rodus parand.

lubada, minu otjust teie sellega ei suudaks kõigutada. Mina olen teile must walge peal näidanud, et ma oma maa walit-sufe käest igawese aja peale olen ostnud ia nimelt juba kolmekümne aasta eest, kui enam jagu teist, herrad, weel loolipinki soendawad — ja teie ei wõi ju isegi uskuda, et minu õiguse niilid mõne wägewa sõna läbi wõite tühjats tunnistada. Weel kord, ja wiimast korda, herrad: oma kohta ma ei miilid! Wõib ju olla, et teil wõimus on mind sellegipärast kerjajaks teha ja minu loomi ära hukata ning minu käest wiimast weetikka ära wõtta, aga maailmas niisugust wõimu ei leidu, kes mind suudaks minu kohta pealt wälja ajada. Ja niilid jumalaga, herrad!”

Gordon Harlandi palwe peale oli Emily nõusse löönud neid kuni teelahkemele — serpentinirajani — saata.

Muubugi oskas Gordon asja nii korraldada, et ta oma feltfilisega ägedaste waidlawateft komisjoniliikmetest laugele taha jäi. Tal oli tunne, nagu oleks ta pidanud iga minuti-ga kokkuhoiidlik olema, mis teda neiu Emily juures weel kinni hoidis, enne äripäewatöö juure tagasiminefut. Niipalju ilusaid neiuft kui ta idas ka tundma õppinud, ütsti nendest ei olnud ta südanud nii kiireste tulsuma suutnud panna, kui see armas, lihtne loodufelaps oma felttimehelikult ufaldawa, ilma minifugufe edewufeta, südamlike olemise läbi.

„Tohin ma warsti kord jälle tagasi tulla?” küfis ta, kui nende ees teelahkme ots nähtawale tuli.

Neiu naeratas segaselt.

„Mis wõiks teid meie üffindusesse tõmmata?” ütles ta, nagu kõrwale pöörates.

„Teie wäljawaatekoht üllewal mäe otfos, neiu Emily,” sofstas Gordon temale kõrwa, ja suurt waimukindlust oli tal tarwis, et neiu teie mitte juud anda. „Kas lubate, et ligemal ajal weel kord teie wäljawaatekohta tohin imestama tulla?”

„Selleks pole ifeäralift luba tarwis,” wastas neiu ja punastas.

„Jah, see tuleb — hm — minu — minu lihkifst nägemifst,” kogeles Gordon. „Ilma pikfilmata ei saa ma korda ja ilma teie seletufeta ka mitte. Siin on waade hurwita-w. Hm jah, mis Emily — mis ma weel ütelda tahtfin! Kas ei saaks teie nii teha, et tulewal nädalal — wõi üle-homme — hm, kõige kohasem oleks see mulle küll juba hom-me,” parandas ta ruttu — „teil waba aega oleks ühkeft tunnifst sinna tulla. Tānane lõunatund oli ülitore!”

Kui ta neiu fūgawat punastuft nägi, punastas ta ka ife fūgawaste ja jäi abitult wait, ehk ta küll muidu alati jututas oli.

„Hallo, kas tuletate kaasa wõi ei?” kuulis ta hüüet.

See oli peamees, kes abilistega juba mäetele pööranud ja niilid Emilyle eemalt jumalaga hüüdis.

„Ma pean tagasi minema,” kogeles neiu ja tahtis Harlandi käest kätt kohmetult ära tõmmata.

Uga Harland ei lastnud lahti.

„Teie ei ole mulle weel wastuft andnud, mis Emily,” ungis ta tale peale. „Kas saame homme koku?”

„Uga — miks fiis juba nii pea?” küfis neiu kohmetult. Ja kui ta nooremehe kurba pilku nägi, punastas ta uueste.

„Wõib olla,” sofstas ta, pööras oma hobueesli ümber ja ratsutas afundufe poole tagasi, ilma et enam kordagi oleks tagasi waadanud.

Kui Emily elumaja ja talliruumide wahel seiswase due ratsutas, nägi ta oma isa fūgawas mõttes rōdul istuwat.

Tom Dugan ei kuulnud kabjalõõft, niifama wahje pani ta türtart tähele, kui see ratfu talli wiis.

Alles kui Emily üle due jälle tagasi tuli, tema ette seisma jäi ja tale kae õlale pani, ärkas ta mõtetest ja wahtis tütrele nagu kohkudes otfa.

Wõttis tüli aega, enne kui ta selgufefe jõudis, kes ta ees seifis.

„Mina arwafin, et finu ema on, Iaps,” ütles ta fiis harudlafelt wäriwewa häälega. „Kui wāga sa tema farnane oled!”

Neiu istus ta kõrwale, wõttis ta wiiwitawast käest kinni ja surus seda fūdameft.

„Oh, isa, kuidas ma soowifin, et emalt tema hea mõju finu peale oleffin pärinud! Ma tahafin fiind, isa, ju nii heameelega toetada, kui ma aga sõnu leiaffin, mis sulle asja suudakifwad selgeks teha ja fu meelt muuta!”

Wanamees filmitfes teda kõrwalt, fiis tõmbas ta kae tema käest ära ja nihutas ennast laugemale.

„Kas fina puhud ka sedafama fawwe?” küfis ta karedalt. „Kas selleft weel küllalt pole, et maailm mulle rahutuft toob, kas peab fiis ka minu oma liha ning wert minu wastu māsafama hakkama?”

Neiu ei lastnud ennast ta karedate sõnade läbi kohutada.

„Sina tunned maailma paremine kui mina, isa,” katsus ta teda rahustada, „aga oma laste juures ei tarwitfe ja iial kahewahel olla!”

„Oh, pea oma lapsearmastufest suu!” müristas wanamees, kui tütre pisaraid nägi. „Lapsed on ainult niifaua head, kui neile head saab teha. On nad alles wälkfed, fiis peab neid fuhkruga fōötma, tunnawad nad enda suurest olewat, fiis tuleb alandlikult nende tahtmist täita, wõi nad on kadunud. Kas arwad, et mina finu hinge ei mõista? Oh, päew tuleb, mil ja kerge fūdamega oma mehe maailma lähed.”

Neiu punastas ja kahwas, kahmas käega fūdame peale, tahtis rääkida, kuid waitis ometi nagu fūüdlane.

Kõif wõiks ometi hoopis teine olla, isa,” algas ta pikema waikimife järele arana. „Waata, neil on meiega tõeste head mõttes. Mister Harland ütles alles weel lahku-des, et fina enefele faadud raha eeft weel parema kohta wõifsid osta, kui ja kapitali profentidest ei tahaks ära elada.”

„Mina pole kellegi päewawaras, kes käed fülle paneb,” urifes wanamees. „Niifaua kui elan, tahan tööd teha.”

Pisarafilmil kahmas neiu wastupanekust hoolimata isa käest kinni. (Järgneb.)

Woldemar Janson,
Wändraht.
Rodus parandusel.

Martin Rump,
wabatahtl. Tarvastust.
Sõjalaewastitus.

Aleksander Jaanson,
Wändraht. 4. nov. 1914.
teadmata kadunud.

Jaan Wiisud,
2 korda heawatud.
4. järgu Sergi risti.

Martin Torff,
Pärnu tr.
Tegevas sõjawäes.

Lilli Suburg 75 aastane.

Cesti ärkamise-aja tegelastest kelle waimustatud meele, hoolsa, agara ja wäsimata töö mõjul Cesti rahvuslik liikumine nii suurt ja häid tagajärgi on toonud, nagu näeme, kes aluse on rajanud uue aja „Cesti koolile“ — nendest on wanemad köit, noorematestki suurem osa, juba igaweelele rahule läinud. Aga üks on weel alles wanemast põlwestki, Hurti, Jakobsoni, Koidula ja Weste ealine, ja see n a i s t e r a h w a s, Koidula kõrwal ainuke ärkamise-aja nimekam naistegelane, omal ajal Cestis rohkest tuntud kirjanik ja esimeste Cesti tütarlaste koolide asutaja linnades: Lilli Suburg. Tema tiise iseloom on wastu pidanud elutormidele ja koormatele, mis tema ealised tammetaolised mehed ammu maha on murdnud.

Lilli (õige nimega Karoline) Suburg sündis 20. juulil 1841. Uue-Wändra Nõusa mõisas, kus ta isa siis aidamees ja tööülewaataja oli, järgnewal aastal aga sealt Wana-Wändra mõisa opmanniks läks; pärast wõttis koguni mõisa rendile. Nõnda olid ta wanemad nende harwade õnnelikude seast meie rahwa hulgas, kes pea wabastamise järele paremale elujärjele, „haljale ofiale“ said. Temale oli nõnda edasiõppimise tee hoopis siledam ja kergem kui kaugelt suuremal ajal meie haritlastel, kes otsata waewaga ja puudusega omale rada raiuma pidid. Wändra opmanni tütar aga wõeti waraselt mõisaherraste lapse mänguseltsilaseks ning sai ühes sellega ka koolipreilist õpetust. See langes hea maa peale, seft wanemate waimujõu pärandus näis suuremalt jaolt nende esimehe lapse omaks saanud olewat, kes selle poolest kõigist teistest lastest kaugelt üle käis, ta waimurohkus oli noorelt tunda. 11 aastasel faadeti Karoline weel teise mõisa oma haridust täiendama ja 1½ aasta pärast pandi Pärnu kõrgemasse tütarlaste kooli, kus ta Koidulale kooliõets oli. Wiie kooliaasta järele tegi ta naiskooliõpetaja eksami ära ja pööras siis koju tagasi, kus wäikeste kodukooli rajas, oma nooremate õde-wendade õpetamiseks, pärast aga wõttis ka wõõraid lapsi ligi.

Koolitöö ongi terweks eluajaks ta peategewuseks olnud. Oli end kodus selles töös harjumisega edasi arendanud, afutas ta 1880. Pärnu 3-klassilise tütarlastekooli, millel aga edu ei olnud. Ta wiis siis 1885. oma kooli Wiljandisse, kus see paremine edenese ja tofina aasta jooksul õige suurele hulgate Cesti tütarlastele haridust on faganud. Pärast laienes kool wiieklassiliseks progümnaasiumiks ja kinnitati Suburgi kasutütre M. Wiegandi nime peale. Aga pea selle järele läks uus koolijuhataja mehele (kirjanik J. Lammasle) ning wõttis ka ema sinna (Egeri suurtaulu kohale) ligi, millega kool seisma jäi. Oma wäimehe kodu jättas ta weel wähehaawal kaswatushõõd, peajasalikulult oma kasutütre lapse juures. Wiimafel ajal on aeguti mujal elutsenud.

Suurema tutvuse juu koolitegewusega on L. Suburg aga oma kirjatööga omandanud. Ta oli Koidulaga ühes wanema põlwe tähtsam Cesti naiskirjanik. Selleks ja üle-

ilbse rahwa-elust osawõtmiseks sai ta wägewa töufe, õhutamise ja elustamise C. N. Jakobsonilt, kellega 1860. aastast faadit, nagu ise kirjutab, salajamate siidame-mõtete wahetuses on olnud. Terwe ta kirjandusline tegewus kannab siis ka tuntawalt Jakobsoni waimu jälgi, on sellele wastukajaks. Juba ta esimen raamat „Viina“, mis Jakobsoni fundimisel kirjutatud, nõutas temale laialise tutvuse „Sakala“ mõjul. Teine hilisem raamat „Maarja ja Gewa“ ei saanud enam sellele kõrgusele.

Suurema osa oma kirjandusest on Suburg enda afutatud Cesti naisterahwa-ajakirjas „Lindas“ awaldanud, mida ta 1888—1892. toimetas. Pärast kirjutas mitmes ajalehes õige mitmejuguise sifuga artikliffi ja ka paar jutulest. Waft kõige enam korduwad mõned kaswatusedlised kirjutused „Lindas“.

Rudas Türgi sultan kirikus käib.

Seda kirjeldab keegi pealtnägija järgmiselt:

„Oli reede, sellel päewal oli sultani kirikuskäit. Waraselt olin enesele platsi walmis wõtnud, et seda pealt näha. Kui seda ka iga nädal kord sünnib, siiski on pealtwaatajaid ja uudishimuliffi alati palju. Sihedad read sõjawäge olid uulitafatele seatud, kust läbi rong mosheesse (Türgi-kirikusse) liigub, kuhu sultan palwetama läks. Korraga teadustas sõjamuufit ta tulekut, ja ta sõitis sammufammult Arabia täku seljas, kallil sadula- ja waljastega ehitud kinnitiga ratsutades kiriku. Ta ei kandnud ühet ja pikka kinninõõbitud kuube, millega ta muudu alati nähtawale ilmub, waid lihtfat wäekuube roheline kraega ja peas oli tal punane Türgi miits. Tema taga talutati käe kõrwal kaft sadulates hobust ja nende taga käis otsatu pikk rong pashafi ja teifi riigi aumehi. Rahwas waitis köit selle aja, muud kui sõjawägi hõiskas muufika wahel ajal Türgi keeli: „Kaua elagu padishah“ (walitsejate walitseja). Paremale ja pahemale poole Türgi moodi kumardades, kus juures ta kiirelt käega rinna, huulte ja otfaesise wasta puudutas, ratsutas sultan nüüd moshee ette, fargas hobuse seljast ja astus pühifsetud ruumisse, et pooltundi seal wiibida, kusjuures rahwas wäljas waitides seisab. Kui moshee üks ennaft jälle awas, astus sultan sealt palkoni peale, mis kiriku juures on ja waatas sõjawäe mõõdamarsimiffi pealt. Selle peale istus ta wäitfesse toredasse wantrisse, mida ta ise juhtis ja sõitis kiirelt sedafama teed tagasi, mida mööda tulnudti oli. Tema järele ratsutas ta faatfond, niifama ta hobuste seljas. Mõne minuti pärast ei olnud läitwast iluft enam midagi näha, seft padishah oli kadunud ja ennaft jälle oma paleesse peitnud. Terwel nädalal ei ole teda jälle rahwale näha, waid üksnes wähestele armuofalistele.“

Kui nälg varitsemas on . . .

Telefon.

Peaaegu päewotja sadas peenilest wihma, ja waatamata meie wihamatuubedest — mis hiljuti terwele polgule wälja anti, olime meie lähimärjad . . . Kõige hullemat mõju awaldab ka sõjawäljal igapähe peale wihtlane ilm, ja nii oli meie meeleolu päris hapu. Kõik katsumine pahameelt lauluga eemale tõrjuda, küll wistas mõni nalsjahammas mõne wiguriwanda, mille üle teiselkorral mõni oleks naernud, nii et filmatulumud pahurpidi — aga täna oli meeleolu nii madalale langenud, et igapähe nina sügawale finelikaeluse sisse tõmbas. Ka hobuste peale näis ilm halwaste mõjuma, sest nad olid kõik tõrwad päris pea ligi tõmmanud, ja piitõidid üksteist pahaselt kas ninaga tongata, ehk jälle hammastega tabada, ja kõigeparema meelega oleks igapähe kuhugi warju alla — ehk sooja tuppä pugenu. Kõige hullem oli weel see, et meie ühes paigas seistes iga filmapill waenlase ilmumist pidime ootama, ja ka hobuse seljast ei olnud kohalik maha tulla, sest et meie waenlase luurajate salka ootamine . . .

Wiihmats ometi ligines peastaabi poolt üffil ratsanid, kes teate tõi, et meie poll paari wersta laugusel olewasse kallasse õomajale wõib minna — ja nii olime ju poolelunni pärast kohal, kus meie, hobusi sadulast lahtiwõttes, wiibimata omale magamisesaemad walmsis otisime. Et aga toas wäga langet lehta tunda oli, ja wana emis kõige oma pörsakarjaga herralikult mõõda tuba jalutas, siis arwasime paremats wälja kuhugile wiljasaradesse, endid õõjets puhutama paigutada.

Et just meie korteri telefon ülesse oli pandud, siis jäi üks telefoni juure waltwama, kuna kõik teised ajawiitmata põhtu pugesid, kus magus uni kõiki oma laia tiwa alla wõttis.

Ükki kuulsiime läbi une luust ja üdist läbilõikawat kisa, ja pea lendasid rehealuse wärawad plarfatades lahti, kust

kisades mitu kogu rehealla, kus meie magasime — libises. Ükki une pealt ü es wigudes, mõtles igapähe, et jaksane kusagilt läbi on pugenu — ja nüüd magamise pealt meid waruda tahab ajada, ja nii haarasime meie käejärel olewad sõjariistad kätte, et oma elunatulest nii kallist kui wähegi wõimalik müüa — üks seltsimees, kes äkki mõela ei leidnud, haaras puu peale kuwoma pandud juures piitõid, millebega ta esimesele kallaletungijale kõigest jõust wastu pead wirutas, mille peale ta wastufe sai: „nich pan, nie bie“ (ära isand löö).

Silmapill selgus, et õõfine pealetungija peremees oma naise ja lastega oli, kes õõsel oma toas iseäralist piitõidust kuuldes üles oli ärganud, teised toarahwa ka üles äratanud, ja pea oli ka kusagilt nurgast midagi tõrelemise sarnast häält kuulda, mille järel peremees üle telefoni juures tuffusa deshurna kõige perega wälja oli plaganud, arwates, et wanapagan sääse tujul tuppä on tulnud — pererahwa ehmatust tõendas ka emis, kes pörsakarjaga rõõlides, rehealuse wärawa peal seisma jäädes, kiiswalt rehealla wahtis. Kui meie wiimati pita waewa järele pererahwale selgetõ tegime, kes sugugi ustuda ei tahtnud, et seinal rippuw aparat oma wilega signali oli annud, ja kui wastufe ei järgnenud, oli teine telefonist häälega amettiwenda üles äratanud, ei leppinud peremees enne, kui üks meist temaga ühes tuppä pidi minema, kus end deshurna, keda peremees mõõdakarates selja taga olewasse seamolli oli kiitanud — wandudes puhastas, oli jälle tõrd jalale seatud, ja igapähe wõis oma pesasse tagasi pugeda, kus muidugi lõbuja wahetuhtumise üle tubliste sai naerdud, ja nii tundsiime end jälle peale wihma ja ligunemist ülitõdem-fas meeleolus.

Pühapäewa hommikul külatänawal jalutades näen tahte wanaeidest millegi üleloomuliku asja üle arwustawat, sest üks suure kongus ninaga eit on suu kolme silla kõrguse ni lahti ajanud, ja seletab midagi — kuna teine pudelipõhja suurustel silmil, parema käe esimest sõrme ninatõka küljes hoides, kuulab. Lõhemale astudes kuulen ma järgmised laused, kus hirm, uudishimu ja äritus end kokku on teetnud:

„ . . . piitõub, riidleb ja teeb kõikjugusid wigurid!“

„De — oe!“

„Sumala eest, ma ei waleta, Sosja — soldat wõtab ta oma kätte, paneb tõrwa juure — kuulab, ja räägib temale sisse, ja Sumala eest — räägib wastu . . . tule ise ja waata . . .“

„De . . . oe . . . ma tardan . . .“

„Sumala eest, ta ei puutu kädagi . . . tule . . .“

„Di . . . wõib olla on seal wana kuri? . . .“

„Tule, Sosja — ei ole . . . siis peaks ju sarwed näha olema . . .“

„Oh ja püha Sumalutene . . . lähme siis . . .“

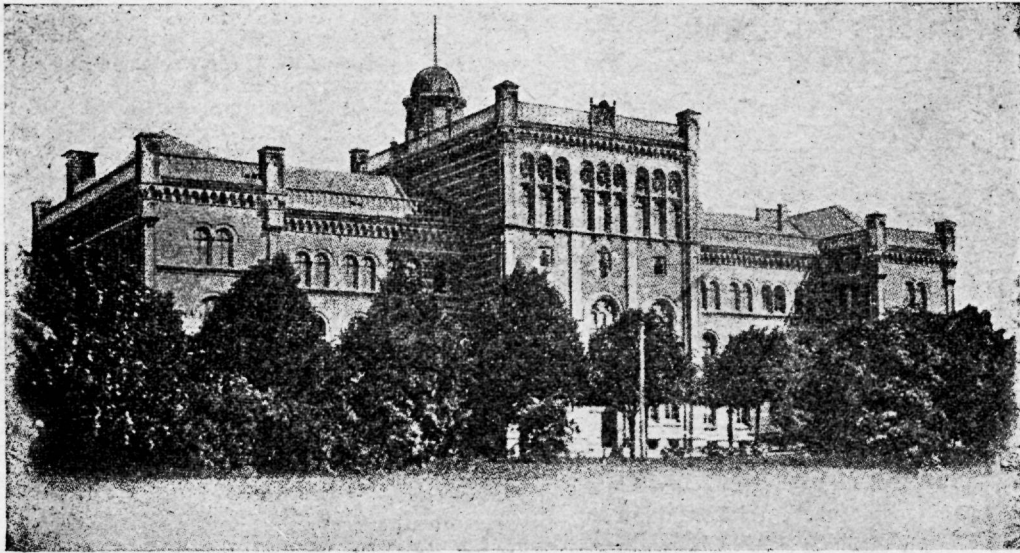
Ja kats eite hiilwad tasa . . . kiitõus olles ja kartlikult maja ligemale, kust läbi lahtise akna rippuw telefoni aparat näha on. Wanaeit — keda teine ilmaimet waatama on kuusunud, teeb omale kurja wastu hoidmiselõ mitu jüdamelikku ristitõtõhte ette, ja wäriseb kui hiir, kelle saba lõfuraudade wahelõ on jäänud — siiski kiib uudishimu kartusest üle — ja kui eidele oma ihulikku tõrwaga ilmaimet on kuulnud — ruttab ta tuhatnelõ, end kõõsi tõmmates, teistele eitedele teatama, et pea wiimnepäew ligi on; sest et ju nahatõkõid laulawad ja kõnelewad . . . Pea on kõik külatänaw wanaeidesi täis, ja ilusat suwedõku täidab pool-jalalik ülemäärõ elaw jutupomin ja õhtimine. — — —

R. Kaasik.
Sõjawäljal.

Jalapallimängu õpetus

piltidega. Hind 40 kop. Käsitõramat algajatele ja mängijatele. „Teaduse“ raamatukauplus Tallinnas Harju ja Riitõki uul. nurgal 46/15.

Riia politehnikumi hoone. Politehnikum ise on ajutiselt Moskvasse üle viidud.

Murtud elu.

(Koolist väljajäetud nooremehe kiri.)

M...s, 10.V.16.

W. a. ja armas kooliõpetaja hra K.!

Kaalusin kaua ja jõudsin viimaks otsusele Teile oma elust kirjutada, et süda kergemaks läheks. Babandage, kui Teil tülitati, kuid Teile ise ju andsite kõigile meile selleks luba, kui algkoolist, Teile õpetuse alt, lahkusime ja üks siia, teine sinna lendas. „Õidite mulle igal ajal julguste kirjutada, kui selleks aga soovi on; see saab mind aina rõõmustama, kui endised kaswandikud oma poistekesepõlve kaswatajat ei unusta,“ ütlesite Teile 5 aasta eest oma (sel ajal „meie“) kooli lõpupidul.

Mina, nagu teate, astusin kõrgemaše kooli sisse ja lootusin lord isegi ülikooli pääseba, aga kare saatus tõmbas kõigest kriipsu läbi. Olen koolist lihtsalt välja heidetud wõi wistatud ja pean nüüd tulewiku lootused hoopis teistele alustele rajama, sest poliitikas tahtlustatud noorel inimesel on ju koolimaja ukseid seitsme luku taha kinni pandud. Väljajäetumise põhjuseks oli minu kiri sõbrala-üliõpilasele, kus kurtisin, et meie praegune kooliõpetus marurahwusline on ja heameelega muulasti õgida armastab. Kirjawahetus üliõpilasega peeti wist karbetawaks, ja kiri näpjata wahpealt ära ning toimetati ülemuse kätte. Oh mu Sumal, mähedune torm sellele järgnes! Kolm päewa peeti kohut: kogu meie klass kuulati üle, mind pandi eraldi kambriše luku taha, nagu mõnda tähtsat mäsajate peameest. Muidugi ei tulnud asjast muud midagi välja, sest „poliitikas“ teisa süüdlasit ei leitud, ainult minule anti „hundipass“...

Mustusel pidasin asja naljaks, aga kui lugu tõsiselt muutus ja lõpuotsus suures faalis terve kooli ees awalikult ette loeti, siis pidin tasakaalu kaotama: olin peaaegu juba walmis jultunult wastu karjuma hakkama, et mulle illekohut tehtaks, et kaswatajateadlased timukatels on hakanud, et ka koolideski enam õigust leida pole jne. Kuid jõudsin õnnets weel suud pidada. Wanemate seisuford oli samati meelesheitlik ja mõjus minu peale nii, et enesetapmise mõttest wägise pähe tulid. Tahtsin, nimelt, ennast õõsel jõe ära uputada, nii et keegi ei näeks ega kuuleks.

Kui õhtul woodis rahutumalt wisklesin, siis tulid mulle jällegi Teile sõnad meelde, mis lord Märdi-talu Siina haual pidasite, kes õnnetu armastuse pärast enesele ise otša tegi.

Teie kõneleste jellest teisel päewal weel klassisiti ja nimetasite enesetapmist suureks lolluseks ja inimese nõrkuse tundemärgiks. Seäramis mäletan neid teie ütelsi, et ainult wiletsad ja haiglasjed ifeloomud selle peale välja lähewad, kuna aga tublimad italgi meelt ära ei heida. Midagi ei olla ju kergem korda saata, kui ise oma elu wõtta — „pigista kõri kinni ja oledki walmis,“ kuid narrus see on ja narri nime wääriliseks saab igakõks, kes paremat teed kimbatusest wäljapääsemiseks leida ei osta. Kunst ei ole elu wõtta, waid elu hoida.

Õidil need ütelsused tulid nüüd mulle woodis korraga meelde ja ma tundsin, et ihu ileni higiseks läks — oli nagu häbi oma nõrkuse üle ja nimetasin ennast siinsamas „wiletsaks waimuks,“ kes noort elu õieti hinnata ei õsta, waid tühja, põhjendamata äparduse pärast kaalu peale wiskab.

Korraga läks ilm mulle jälle armsamaks, ma töotasin ijeeneses kurjad tapmismõtted jäädawalt kolikambriše heita ja uusi radasi eluteel otsima hakata, mida ka nüüd suure hoolega teen, ilma takistusi kartmata.

Selsamal kurjal ja lihtlasi ka õnnelikul õõl tegin otsuseks Teile, kui oma päästjale, kirjutada, et seega wäljapuistatud südanit jälle rinnus tunda.

Salata ju ei wõi, et murtud elu uueste kordaseadmine kannis raske on, aga eks raskustega wõitlemine karasta. Kui kindlamale jalale olen saanud, siis teadustan Teile.

Teile surmani tänulik
õpilane P. K.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 5 r. 50 L., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 L. Toimetusest ise ära wõies: aastas 4 r. 50 L., 6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 30 L. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume seniist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Riiu tähe uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Rudas naine saadakse.

A. Berthold.

Awaldatasse tihti kaebtust ja kurdetatse, et romantilistõisest elust suremas ja abielusse astumise juures enam mingisugust luulelikkust ei olla, waid see enam ja enam äriasjaks muutuda, kuid see pole õige. Veel ikka leidub abielusse astumise juures küllalt romantikut, kuigi ta enam juhustine on. Järgnevas tüübis leiawad lugejad terwe helmerea niisuguseid lugusi, kudas naine saadakse.

Kult armastajaid on piltide kaudu kokku saanud. Ühel päewal astus kuulsa maaleri Dore töötuppa tuttav just sel filmapilgul, mil maaler üht neiupead maalits. Küllaline oli pildi iludusest nii waimustatud, et ütles:

"Niisugust ilu ilmas ei ole. See pilt on wististe ainult Dore luulefujutuses tekinud."

"Mitte sugugi!" wastas Dore. "See neiupea on karwapealt looduse järele joonistatud ja nimelt alles eila; ta on nimelt selle wõdrastemajapidaja tütar, kus ma lõunat sõõn."

Veel selfamal päewal läks Dore sõber wõdrastemajasse, sobitas wõdrastemaja omanikuga ja selle tütreka tutwuse ning wõttis neiu juba mõne nädala pärast naisjeks.

*

Ränga wihmajaju ajal põgenes Pariisis keegi suurkaupmees ühte wäikesse kortsi, kuhu ta muudu tial ei oleks läinud. Seal nägi ta seinal ühe wäga ilusa neiu pilti. Ta küsis kortsimehelt, kelle pilt see on, ja kuulis, et kortsimees pildi ühe juurewilja kaupmehe pärandusest oksjonilt ostmud. Rikas mees tundis pildi wastu nii suurt huwi, et tal pika järeluurimise peale tõeste lorda läts algupärandit üles leida. See oli selle kaupmehe tütar, kelle majakraam oksjonil ära müüdüd. Pilt oli nii tekinud, et üks kunstnik, kes nende juures elanud, pildi ümritajaks oli maalinud. Suurkaupmees leidis neiuksse ema selfis õige wilefates oludes, ei wiitwitanud aga ometi kofimifega, mis siis warsti ka wastu wõeti.

*

Berlini kunstinäitusel oli 1886. aastal ühe noore neiu pilt, mis suurt tähelepanemist äratas. Keegi asjatundja ostis selle kalli hinna eest omale. Mõni kuu hiljem kuuldi, et pildi oli walmistanud keegi noor kunstnik, kellele ta pere mehe tütar modelliks olnud. Noormees seadis saadud raha eest müüdi oma majapidamise sisse ja kofis modelli omale naisjeks.

*

Kui üks kuulsamatest Inglise näopildimaalijatest aastal 1898. ühe wäga i. ufa Inglise aristokraatlike daami pildi kunstinäitusel wälja pani, sai ta mõni nädal hiljem kirja wäga õnneliku noorpaari käest, kelle ta pilt oli kokku sobitanud. Noormees oli ühe sõbra selfis pildi ees seisnud ja neiu ilu üle waimustatud olnud.

"Mina tunnen üht noort neiu, kes, wõta wõdi jäta siin selle pildi sarnane on," ütles sõber.

"On see wõimalik?" hüüdis teine. "Kas tutwustad mind temaga?"

"Seameelega," wastas sõber, "ja nimelt juba homme." Ja juba mõne nädala pärast peeti rõõmsad pulmad.

*

Inglismaal paigutatasse kuulutustes tihsti ilusad neiupead, mis lugejate tähelepanemist oma peale tõmbawad. Mitu korda on noored neid, kelle näopildid niisugust ilmuksid, mehele saanud, sest et mõni lugeja tema pilti armastama hakkas. Kord ilmus kuulutustes ühe neiu pilt, kes üteldawaste parandamata haigusest terweks saanud rohu läbi, mis keegi apteker üles leidnud. Juba mõni päew peale pildi ilmumist tuli neiu juure keegi noormees, üteldawaste rohu pärast, kuid tõepoolest oli neiu pilt temale meeldinud ja juba mõne nädala pärast olid pulmad.

Teineford oli keegi noormees puhkuseleil ühes supeluskojas rannapildi illes wõtnud. Roju tules näitas ta pildi sõbrale, kes selle pealt noore neiu pildi leidis, nii ilusa, et

ta kofe supelkohta reisis ja neuga tutwust soowis sobitada. Soowlast otfirmifist hoolimata ei leidnud ta teda ometi. Wiimaks ometi sai ta tema jälgedele ja lõpp oli kihlus pulmadega.

On aga veel üsna teistfuguseid juhuseid, mille läbi noored inimesed kokku saawad. Darmstadtis tundis keegi heast perekonnast neiu huwitust ühe nooremehe wastu, keda ta ainult nägemise järele tundis. Neiu isal oli äri ja äris teenisid neid ja ühele niisugusele neiu oli äriomaniku tütar oma huwitusest kõnelenud nooremehe wastu, kes iga päew ärist mööda läks. Mõni aeg hiljem teatas müüjanna temale, et ta seda noortmeest tundwat ja tõi neiuale temalt kirjagi. Neiu leidis kirjast palwe, temaga kirjawahetusesse astuda, nimelt müüjanna kaudu. Äriomaniku tütar oli selfega nõus. Kirjad läksid ajajookul itka soojemaks ja soojemaks, kuni wiimaks kirjalis kihlus järgnes. Noormees tunnistas, olud ei lubawat teda eistofa armastatud neiuale awalikult läheneda, ta paluwat mõni kuu kannatust. Kuid warsti tulid kaebtused haiguse ja rahapuuduse üle, lõpuks palus ta neiu otsekohe raha. Neiu ohwerdas kõik oma kokkuhoitud raha ja andis müüjanna kätte. Siis tuli kirjajadele wah. Neiu oli wäga õnnetu, ja kui ta ühel päewal nooremehele uulitsal wastu juhtus, peatas ta teda ja palus waikimise üle seletust. Noormees oli nagu wälgurabatud; tal polnud asjast aimugi, sest kõik kirjawahetus oli müüjanna töö, kes sedawiisi tahtis raha teenida. Peija sai kohtuliku karistuse, kuid neiuft ja noorestmehest, kes sel kombel üksteisega tuttawaks saanud, sai õnnelik paar.

*

Keegi noor inglase, kes ametnikuna Hongkongis elas, oli oma pruudi Londoni jätnud ning tahtis temaga aastal 1899. abielusse astuda. Kuid et tal wõimata oli puhkuseaega saada, siis palus ta pruuti Hongkongi sõita, kus kofe pulmad pidid olema. Neiu wõttis sõidu ette, kuid teel hakkas ta üht reiffjat, kes rikas mees oli, armastama ja lastis enda temaga laewal laulatada. Hongkongis kuulis igatsusega ootaw peigmees imestades, et ta pruut juba teife mehe naisjeks oli saanud.

*

Londoni linnawahid on wäga tähelepanelikud naisteharwaste, laste ja wanemate inimeste wastu. Käidawamatel uulitsatel saadawad nad neid ise üle uulitsa, et nad alla ei jääks. Keegi wäga ilus, kena linnawaht, kes Londoni läänepoolses linnajaos teatud kohal teenistuses seisis, andis niisugust abi mitu korda kellelegile noorele neiuale, kes kõrgematest ringkondadest pärit. Nende wahle tekkis armastus, ja ühel päewal üllatas Londoni selfskonda teatus, et ühe kuulsa admiralit tütar linnawahiga ära põgenenud, et ennaft temaga waitselt laulatada lasta.

*

Aastal 1900 erutas Bostoni miljonäri self teatus, et sinna kõige rikkam noormees enesele ühe waele rätsepa tütre naisjeks wõtnud. Noorpaar oli õige iseäralisel wiisil tuttawaks saanud. Miljonär oli õe selfis riietemagasiini läinud, kus üks noor neiu proowimifemamslina teenimas oli. Wamsel oli nii ilus ja alandlik, et miljonäri kofe film paistis. Ja kui õde selle neuga veel õige upjatalt ümber käis, ärkas nooresmehe kaastundmus. Ta kuulas neiu järele, tuli teifel päewal jälle ja wõttis ta eht amerikaliku kiirusega naisjeks.

"Seaduse" kirjastusel ilmunud raamatud

Minu sistem. Kirjutatud J. P. Miller, insener-leitnant Daanimaal. 41 pildiga, mitme tabeli ja kokkuseadja näopildiga. Hind 50 kop. Ainult 15 minutit igapäewast tööd terwise heaks. Seda raamatut on enam kui 500.000 eksemplaris õigis haritud rahwaste keeltes ära müüdüd.

Raamatu kokkuseadjal J. P. Milleril on 123 efinese järgu auhinda. Maailma ajakirjandus on selle raamatu üle ainult kiitwaid otfufeid andnud, ja asjatundjad peawad Milleri õpewiisi ühelt kõige paremaks.

U-Tong.

Richard Charles.

Ei, see lugu ei mõinud meil sündida! See pidi juba sellepärast Hiinas juhtuma, et hiinlased seda lugu uskusiwad, meil aga mind hullumeelselt ja walelikult peetakse.

U-Tong algas oma karjari wäike mehitekena: ta oli kolm jalga pikk ja üks jalg lai. Urge arwate, et temas tudagi jaapanlase werd woolas — ei, ta oli puhtawereline taewamaa poeg.

Kui ta Pekingi tuli, oma suure, wäiejala kõrguse ja nelsjala laiuse naisega, siis alles tundis ta esimest korda häbi oma wäikluse pärast. Mõtelge: sarnane wäike mees sarnases suures linnas! Ja sarnane wäike mees sarnase toreda naise kõrwal!

Digusteadlane U-Tong, kes prowintsis omale juba teatud suuruse arwas omandanud olemat, tundis Pekingis, et ta jällegi minimum'ini oli wähenenud. Ja kudas hindate teie selle inimese seisuforda, kelle wastu suuremat austust ei tunta? Kelle tegewuse peale ainult piltawalt waadatakse, sest mis mõis üks miniatüüriline olemas teiste suurte seas korda saata?

U-Tong oli enam kui halb. U-Tong pidi ifegi oma naise pilli järele tantsumat, kes oma wderaid wastu wõttes teda alati fangi alla kästis pugeada, wastafel korral teda oma juurest minema kihutada lubades. Kuhu pidi ta siis minema? Mis mõis ta ilma naiseta, kelle läbi ta siia ühe tähtsufeta kohalese oli saanud? Kas mõis ta koha kõrgendust loota? Prowintsi tagasi minna ei tulnud naisel mõttesegi.

Naisel oliwad siin omad tuttawad.

Ja sissetulekul

Ja armukesed.

Ja töllad.

Ja wäike majake.

U-Tongi seisuford oli enam kui meeleheitlik.

Ühel päewal mõdda Pekingi wäikseid tänawaid kolades (suuremad oliwad suurtele määratud) ei suutnud ta enam uulitsapoiuste narrimiste peale, kes hulganii tema kannul jooksiwad, rahuline olla — ja hakkas nutma.

U-Tongilt silmas ta oma ees kedagi suurt, kaastundlikku hiinlast, kes uulitsapoiisid eemale peletas ja temale mõne tröösi sõna ütles.

U-Tong, kui uppaja kunagi, hakkas koha õlekõrrest kinni ja jutustas juurele hiinlasele oma walud, mured ja piinad, nõnda palju kui tal neid oli, ära. Kas ei pakkunud talle siis suur hiinlane õlekõrt, kui ta tema kurbuse üle järele päris?

Kuulanud U-Tongi kurba lugu suurest naisest, halvast kohast ja omaft miniatüürilisest olemusest, rahustas teda suur hiinlane ja lubas sellest seisuforraft päästa.

U-Tong andis suure hiinlase patfile kolmeistkümmend korda suud, mille peale suur hiinlane teda oma juure wiis ja talle seal ühe wihmaussi andis.

„See on Leudha sülljega pühitsetud,“ ütles ta. „Kui ja ussi millegi wedeliku sees leotad ja ära sööd, siis on sinu wiga parandatud. Ainult Saksja õlle sees ära leota, siis hakkad loledaste lõhnama.“

Andnud suure hiinlase patfile veel kolmeistkümmend korda suud, läks U-Tong koju. Seal pistis ta ussi wihma-weega kinni ja uinus magama.

Kui ta hommikul ülesse ärkas, oli tema üllatus suur: ta oli kaks werfshoki kaswanud. Nagu hullumeelne jooksis U-Tong kõigepealt oma naise juure ja suudles teda, aga mitte põlwe peale, nagu harilikult.

Uga korbuse minnes ei urisenud ufshoidja enam nõnda kuuldawalt, kui uft awas, nagu enne.

Nagu unenõos liikus U-Tong sel päewal. Uga õhtuks oli ta veel kaks werfshoki kaswanud.

Sellest päewast kaswas U-Tong wahetpidamata.

Talle pakuti kõrgemaid õhki.

Uulitsapoiisid andiswad aupakkult teed.

Naine ei ajanud teda enam fangi alla, sest U-Tong wõis ennast sirgu ajades tale ifegi suud anda.

Rahemõtteline imestus.

Pod r ä t s i k K, armukesega jalutades, sõbrale: „Mul on nüüd nii hirmus palju tööd, et ei ole aega lõbu peale mõelda. Kui ma seda teha tahan, siis pean selleks aega warastama!“

S õ b e r : „Sooh — ka seda weel?“

—is.

Peagi oli ta ühels tähtsamaks Pekingi wannutatud digufeteadlaseks.

Et ta jõudsalt kaswas, siis jäi tale naise maja wäikseks ja ta lasi omale kolm suurt teha, teine esimesest kõrgem, kolmas teisest kõrgem.

Teda waliti juba linnawolikogusse.

Nüüd oli ta juba naisest hulga pikem. Kui ta naisega mõdda uulitsaid sammus ja kedagi naisterahwast teretas, päris naine armuladepalt, kes see ja kes see.

Kui talle juba kolmas maja madalaks jäi, siis oli ta juba linnapea abi.

Tema kõnet kuulati huwitusega.

Inimesed paljastafid aupakkult teda nähes omi päid. Uulitsapoiisid aeti tema ilmumisel tänawatelt minema. Ufshoidjad lõiwad kumardades omad otseffised weriseks.

Et ta nüüd veel kiireminiekaswawas, siis ehitas ta omale wiienda, kuuenta ja seitsmenda maja. . . Nüis nagu oleks tema kaswamine mitmekordjeks tõusnud; kui keegi naisterahwas teda suudlema pidi, siis toodi rebel ja alles nüüd wõiswad kallistused alata. See ei olnud aga hea!

Seal lähenes talle hirmus kollane hädaoht. See hädaoht seisis selles, et teda keegi samasugune kiire kaswaja oma warju ahwardas jätta.

Li-Ha oli see suur wõistleja, kelle eest U-Tong warju pidi pugema.

Meelatu hirm ja aimdus wõiswad U-Tongi üle wõimust: kui Li-Ha temast ka pool tsentimerit pikemaiks peats kaswama, siis oleks U-Tong otfas.

Ja see sündis.

Sellele järgnesiwad paljastused lehtedes.

U-Tong oli linna raha tasku ajanud.

U-Tong oli mustawee kanalid ehitamata jätnud.

U-Tong oli haigemajad ehitamata jätnud.

U-Tong oli paljugi tegemata jätnud, mis tema enese ütlemise järele juba ammu tehtud pidid olema.

Li-Ha sai linnapeaks.

U-Tongil oli häbi ja ta läks oma kõige uuemasse majasse, kus ta kaua aega inimeste filmade eest kõrwal tahtis olla, et nad tema tegust unustafiwad.

Ühel päewal, kui ta juba kõik unustatud arwas olema, tahtis ta omaft majast wälja tulla, aga ei saanud — pea oli laes kinni. Ja et ta enam ülesse ega alla kaswada ei wõinud, siis laienes U-Tong.

Ta oli juba kaksstimmendühelja arssinat ümbermõeta.

Siis lõhles.

Nüi oli lugu, mis mujal sündida ei wõi, waid Hiinas.

Mõlemad hädas.

Pro u oma mehele: "Igaford, kui sa nii hilja koju tuleb, ei saa ma enne magama jääda."
 Mees: "Mina ka mitte." — is.

Dõ furnuaial.

Benekeelest E. R.

"Jutustage Iwan Iwanowitsh, midagi närwisi pingutawat!"

Iwan Iwanowitsh keerutas wurrusi, kõhatas ja algas netulede lähemale nihutades:

"Minu jutustus algab, nagu üleüldse kõik Wene paremad jutulehed: olin mina, dieti ütelda, tubliste wintis. Wõtsin ühe oma tuttawa juures uut aastat wastu ja jõin enese nii täis, kui nelikümmentuhat wenda. Oma waban-duseks pean ma litlema, et sugugi rõemu pärast ei joonud. Rdemustada niisuguse tühja asja üle, kui uus aasta, on minu meelest lollus ja mitte kõlbulik inimese mõistusele. Uus aasta on niisama räbal, kui wanagi; ainult selle wahega, et wana aasta oli halb, aga uus alati halwem. Minu mee-lest ei peaks uue aasta wastuwõtmisel mitte rdemustama waid kannatama, nutna ja enese elu katsuma wõtma. Ei maksa unustada, et mida uuem aasta, seda ligemal oleme meie surmale, seda rohkem on näol kortsi, naine on wanem, lapsi rohkem, raha vähem . . .

Sa nii siis, jdin kurwastuse pärast . . . Kui ma sõbra juurest wälja astusin, lõid tornikellad laks. Irm oli pahema-dest pahem . . . Isegi wanakuri ei oleks aru saanud kas on dues tali wõi sügise. Pimedus oli umberringi nii tihe, et wahi kas filmad peast wälja, aga ikkagi ei näe ja midagi, nagu oleks sind määrdepotti pistetud. Tuisitas wihma . . . Kõlm ja läbilõikaw tuul mängis kohutawaid nootisi; ta hulus, wigas, wingus, just kui oleks looduse orkestert ise nõid juhatanud. Jalgade all kirjus hädalabades mida; laternad waatasid tuhmit, kui nutjad lesed . . . Lühidalt, ilm oli niisugune, mille üle ainult waras ja rõowel wõisid rdemustada, aga mitte mina, rahuline ja juuatäis elanik. Minust wõttis nutker tuju wõimust.

"Elu on jant . . ." mõlgutasin mina mõtteid, pori sees sammudes ja tuikudes. "Lühine, wärwita illeskaswamine . . . õhutujutus . . . Päewad lähewad päewade järele, aastad aastate järele, aga sina oled ikkagi niisamafugune tõbras, kui ennegi . . . Lähewad weel aastad, aga sina jääd selleks- samaks Iwan Iwanowitshiks, joojaks, jõdjaks ja magajaks . . . Kõige wiimaks topitakse sind, lollpead, hauda, süüakse mäles-

tufets sinu arwe peale pannkooka ja üteldakse: hea inimene oli, kuid kahju, kelm jättis wähe raha järele! . . .

Wäsin mina Wjestschanski Prjesnasse — hea tüll maad joobnule . . . Mõõda pimedaid ning kitsaid uulitsaid tuiku-des, ei näinud ma ühte elus hinge, ei kuulnud ühte elawat häält. Kartes muda kalossidesse lasta, sammusin ma eiste mõõda trotuari, aga siis, kui mu kalossid kõige ettewaata-mise abindude peale waatamata halebalt kurtsuma hakkasid, pöörasin ma hobusetee peale, — siin oli vähem kartust posti otja kattuda eht kraawi tuttuda.

Minu tee oli külma, lähipaistmata pimeduse sisse mäs- situd; alguses nägin ma tuhmit põlewaid lampi, aga kui ma juba kahest, kolmest uulitsast läbi olin jõudnud, kadus ka see mõnusus. Tuli umbes edasi minna . . . Pimedu- sesse wahtides ja oma pea kohal tuule hulumiist kuuldes, tõttasin ma kiiremine edasi . . . Minu südant täitis aega- mõõda arusaamata kartus. See kartus muutus hirmuks, kui ma tähele hakkasin panema, et teelt ära olin efsinud . . .

"Woorimees!" hüüdsin ma.

Wastust ei tulnud . . . Siis wõtsin ma nõuks otse edasi minna, kuhu filmad näewad, lootes, et wara eht hilja suure uulitsa peale jõuan, kus tuled ja woorimehed on. Umber- waatamata, — ma kartsin kõrwale waadata, hakkasin ma jooksuma . . . Külma, läbilõikaw tuul puhus mulle wastu, peffis jämedat wihma wastu filmi . . . Wähest jooksin trotuari peal, wähest lekkeed. Kudus minu otsaesine sage- dase nurlade ja laternapostide wastu pörfkamise läbi ter- wets jäi, on mulle täielikult arusaamata."

Iwan Iwanowitsh jõi klaasi wiina, keerutas jällegi wur- rusi ja jättas:

"Ei mäleta, kui kaua ma jooksin . . . Mäletan ainult, et ma wiimaks komistasin ja walusalt oma pea millegi imelikku asja wastu ära löin. Näha ma teda ei wõinud aga kat- sudes sain millegi külma, märja, siledats lihwiitku asja mul- jendi. Ma istusin ta peale, et puhata . . . Mina ei hakka teie waldust kurjaste pruukima, waid ütlen ainult, et kui ma natulise aja pärast titu põlema süitasin, et paberossi suitsema panna, nägin ma, et hauakivi peal istusin.

Mina, kes ma midagi peale pimeduse oma ümber ei näinud ja mitte ühte inimlikku häält ei kuulnud, surusin, haua- kivi nähes, filmad ehmatanult kinni ja kargasin püsti . . .

Ühte sammu kiwist eemale astudes, sattusin ma teise asja otja . . . Ja kujutage endile ette minu ehmatust! See oli puurist . . .

"Taewas halasta, ma olen furnuaeda sattunud!" mõtle- sin ma, filmi kätega kinni kattes. "Selle asemele, et Prjes- nasse minna, sattusin ma Wagankowosse!"

Mina ei karda furnuaeda, ega furnuid. Mina olen waba kõigist arwamistest ja olen ammu juba lapsepõlwe kuulnud muinasjuttude mõju alt wabanenud, kuid ennast waikfete haudade wahelt südadõsel leides, kui tuul hulus ja peas mõtted üls teisest tumedamad uitasid, tundsin ma, et mu juulfed püsti tõusid ja selga mõõda külma laiali lagu- nes . . .

"Ei wõi olla," waigistasin ma ennast. "See on filma- pettus . . . See kõik näib mulle ainult sellepärast, et minu peas konjal ja kirjõid istuwad. Argpüks!"

Ja sel filmapilgul, kui ma ennast julgustasin, tulid tafa- sed sammud kuuldawale . . . Keegi lähenes pikkamisi, ette- waatlikult, kuid . . . need ei olnud inimese sammud . . . inimesele olid nad liiga tafased ja tihedad . . .

"Surm," mõtlesin mina.

Wiimaks tuli see saladusline, keegi" minu juure, puu- dutas mu põlwe ja õhtas. Selle järele kuulsin ma hulgu- mist . . . Sulumine oli hirmus, hauatagune, südant rebiw. Kui teil hirmus on kuulata lapsehoibjad, kes huluwateft jurnuteft räägiwad, misugune on see hulumine siis juba ise? Ma kiwinesin hirmu pärast . . . Konjal ja kirjõid kadusid peast ja joobnud olekust polnud enam jälgegi . . . Minule näis, et kui filmad awan ja pimedusesse waadata julgen, näen kahwatu kollast, kondist nägu, poolmüdanen- nud riitõid . . .

"Taewas, tuleks ometi rutem hommit," palusin ma.

Kuid seni, mil hommit tuli, pidin ma weel ühte wõi- mata kirjeldawat hirmu tundma. Kiwi peal istudes ja haua-

elaniku hulumist kuulates, kuulsin mina korraga uusi samusi. Keegi tuli raskelt sammudes otsekohe minu poole . . . Minu juure saades ohtas uus haurast tõusnud elanik ja minuti aja pärast wajus kondine käsi raskelt minu õla peale . . . Ma kaotasin mõistuse."

Iwan Swanowitsh jäi klaasi wiina ja kõhatas.

"Koh," küsisid neiu.

"Mina ärtasin wäikeses kandilises toas . . . Minumast trellidega aknast paistis hommiku nõrk walgu . . . "Koh," mõtlesin mina: "see tähendab, surunud on mind oma juure kabeleise wedanud . . . Aga kui suur oli minu rõem, kui uske taga inimeste häält kuulsin:

"Kust ja ta leiðid?" küsis kellegi bas.

"Beslobrosowi mäletusemärkide kaupluse juurest, teie kõrgus," wastab teine bas: "seal, kus ristid ja mälestusejambad on wälja pandud. Waatan, tema istub ja hoiab mälestusejamba ümber kinni, aga tema juures hulub kellegi koer . . . Tähendab — juuatais . . ."

Sommikul, kui ma ärtasin, lasti mind wälja."

Dh hambad!

Wenekeelest G. R.

Sergei Aleksejewitsh Dobkini, suurel näitekunsti austajal, walutasid hambad.

Wilmunud deamede ja hambaarstide arwamise järele olla hambawalu tahte seltsi: närwiline ja luusõõja; kuid waese Dobkini nägu waadeldes wõib filmapilt aru saada, et tema hambawalu mitte ihegi nende seltside alla ei läi. Näis nagu oleks ise kurt, kuradikestega tema hambasse istunud ja seal kiliintega, hammastega ning serwedega töötanud. Waesekesel lõhtes pea, puuris kõrwus, filmis läks rohelisteks ja tõdistas ninas. Ta hoidis mõlema käega parempoolset palet kinni ja jooksis, hädalise häällega tarjudes, nurgast nurka.

"Mida te ometi," hüüdis ta jallega trampides. "Lasen enese maha, tont teid wõtaks! Poon ülesse!"

Kõdgitüdruk soowitas talle hambaid wiinaga pesta, mammakene — petroleumiga määrda; õde soowitas Kölni wett tindiga, tädi määras igemeid joodiga . . . Kuid kõigist nendest abinõudest hakkas Dobkin apiekina haifema, läks poolkolliks walu pärast ja hakkas veel kõwemine karjuma. Jäi ainult üks abinõu katsumata — enesele kuuli pähe lasta . . . Kuid wiimaks leidis tart inimene, kes Dobkinile soowitas hambaarsti Karmani juure sõita, — see kistuda hambaid filmapiltelt, waluta ja odawalt — oma hinnaga. Dobkin haaras sellest nõust, kui joobnud kaupmees tähipuust, kinni, pani palitu selga ja kihutas woorimehega soowitatud arsti poole. Wiimaks paistis silt: "Hambaarst J. A. Karmari". Peal Dobkin hüppas woorimehe pealt maha ja jooksis mööda kiwist treppi ülesse. Kellandõbbi peale wootas ta niisuguse hooga, et oma ilusa põidla kiiline ära lõhtus.

"Kodus? Wõtab wastu?" küsis ta toatüdrult.

"Õige head, wõtab . . ."

"Ah! Wõta palitu! R—ruttu!"

Wael minut ja näis, et kannataja pea lõhleb lõpulist walu pärast. Kui hullumeelne, eht digimine, kui mees, sellele hea naine tulist wett kaela on tallanud, jooksis ta ootamisetuppa, ja — oh häda! Dotamisetuba oli tungil ootajaid täis. Dobkin jooksis kabinetit usse juure, kuid tal hakati hõlmadest kinni ja üteldi, et peab torda ootama.

"Aga ma kannatan ju," wihastas ta. "Pagan wõtaks, ma elan hirmsaid minutilise!"

"Palju mis!" üteldi talle külmawereliselt. "Meil ei ole ta just rõemus meeleolu."

Kannataja langes jõuetult tugitooli peale, haaras mõlemist paledest kinni ja hakkas ootama. Ta nägu oli nagu äädikasest kastetud, silmadest seisid pisarad . . .

"See on hirmus!" oigas ta. "Dh sur—ren!"

Rogemata wälja ütelnud.

"Teie olete wiimati kul-lasepp Topki juures töötanud, mis teie seal saite?"
"Kuus kuud!" —is

"Waene noormees!" ohtas ta kõrwal istuja proua. "Mina ei kannata teist mitte wähem: mind ajasid mu oma lapset minu enese majast wälja!"

Mitte ükski heategew näitemäng ei ole nii igaw, kui ees-toas ootamine. Läks mööda tund, teine, kolmas, aga waene Dobkin istus weelgi tugitoolis ja oigas. — Kodus on juba ammugi lõunat söödud ja warsti hakatakse õhtust teed jooma, aga tema ootab itlagi alles. Hammastega aga läks iga tunniga ikka kurjemaks ja kurjemaks . . .

Kuid wiimaks jõudis piinarikas igawik mööda ja tuli Dobkini kord. Ta kargas toolilt ülesse ja lendas kabinetit.

"Jumala pärast!" oigas ta, kabinetit istme peale langedes ja suud awates. "Palun!"

"Mi—is? Mis teil tarwis on?" küsis temalt kabinetit peremees, piltajauustega ja prillidega mees.

"Kistuge! Kistuge!" hingeldas Dobkin.

"Keda kistuda?"

"Dh taewas! . . . Hammast!"

"Smelit!" sõnas mees läski kergitades. "Minul, herra naljahammast, ei ole aega ja palun teid ütelda, mis teil tarwis on?"

Dobkin ajas suu laiaks, kui haikala, ja oigas.

"Tõmmake! Kistuge! Kes suurem on, sellel pole naljatamise tuju. Tõmmake ometi wabest!"

"Hmm . . . Kui teil hambad walutawad, siis minge hambaarsti juure."

Dobkin tõusis ülesse ja waatas loollit mehe peale.

"Ja—a, mina olen adwokat! . . ." jatkas mees. "Kui teil hambaarsti waja on, siis minge Karmani juure. Ta elab alumise korra peal . . ."

"Alumise korra peal," ähtis Dobkin. "Pagan mind wõtaks. Dh mina ees! Dh ma looll!"

Küll ik'a Dobkini hambawalu selle äparduse peale järele andis.

Sõdmapalwe. Piiblitloo tunnis küsis koolitõpetaja laste käest, kas nad ka enne, kui sööma hakkawad, sõdgapalwet teewad. Suurem jagu lapsi tõendawad seda, ainult wälke Jutu ütles:

"Minu isa teeb ka wahel peale sõdmist palwet." Koolitõpetaja küsimuse peale: "tudas isa seda teeb?" wastab Jutu: "Ja ütles: 'Sõdgapalwet, oli see jälle mäne aja kohta üks opmanni keretäis!'" —is.

Süüta kannataja.

„Ah, kui kahju, et meil sõja pärast päevapilditamine on teelatud. Muidu oleks mind täna juba kaaskümmend korda salaja üles võetud!“

Sõjameeste pilti võetakse ajakirjas avaldamiseks vastu „Meie Matsi“ toimetuses. Võib ka postiteel saata. Piltidel olgu tarvilikud märkused juures ja ka aadress.

Millal tulla!

Door arst haigele: „Tulge homme, siis ma ütlen, millal teie jälle tulema peate!“ —in—

Raske seisuford. Uulitsa nurgal seisib pois, libedaste nuttes.

„Mis sa nutad“ küsis möödamineja isand.

„Mis pean ma tegema . . . mis minust saab?“ nuuksus pois.

„Noh, ära ikka koge meelt heida. Kus sa elad?“ päris isand edasi.

„Ma . . . ma . . . ei tea . . . täna alles kolimine . . . u—u—u . . .“

„Aga kuidas su isa nimi on, pois?“

„E . . . ei tea . . . ei tea ka . . . Mam . . . mamma alles täna sai mehele.“

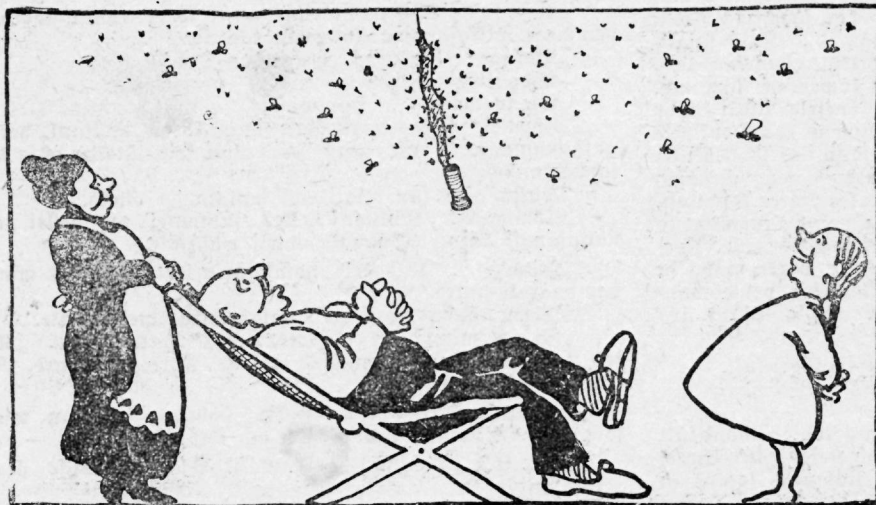
Siendus. Meie 98. sõjanumbris ilmunud sõjameeste piltide allkirjades on eeskitus juhtunud. 9. lkt. peab seal nimelt Mihkel Timmermanni asemel Mihkel Kriwentsel seisma. Meie Mats.

J. Mesikäpa sõjakirjelduste „Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on“ järgi ei ole meile sõjaväetjalt jeni veel kätte jõudnud. Arwatawaste on meestel ka seal praegu libedad lahingud liüa, nii et kirjutamiseks mahti ei saa.

Meie Mats.

Meie Matsi järgmine (102.) sõjanummer ilmub 30. juulil.

Surmanuhtlus kärbestele!

Mõudke kärblaste hävitamiseks kõige paremaid **Goome kärbsepüüniseid.** Jällemüüjatele suured protsendid! Tellida suurel ja väikesel mõõdul E. Tõnissoni kauplusest Kuninga uul. nr. 9, Tallinnas.

„Leaduse“
raamatukauplus

Sarju ja Käärtli uu'. nurgal 46/15.
Sissekäit Käärtli uul.

Müüb paraja hinnaga kõiksugu raamatukaupluse kaupasi, pakkimise paberit, paberikottijä j. n. e.

Sissekäit Käärtli uul.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою. Wasutaw toimetaja Jakob Jaason. Wäljaandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR